

6099 SAYILI KANUN VE TEBLİGAT KANUNUNUN UYGULANMASINA DAİR YÖNETMELİK ÇERÇEVESİNDE TEBLİGAT HUKUKUNDAKİ SON DEĞİŞİKLİKLER

Doç. Dr. İbrahim ÖZBAY*

I. GİRİŞ

Belirli hukuki işlemlerin, hukuki sonuçlarından etkilenmeleri amaçlanan kimselere yetkili makam tarafından veya onun aracılığıyla kanuni şekilde bildirilmesi ve bu bildirim aynı şekilde belgelenmesi işlemi, tebligat olarak adlandırılmaktadır¹. Hukuki anlamda tebligat, iddia ve savunma hakkının önemli bir unsuru ve adil yargılanma hakkının da bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tebliğatin bir yandan güvenli ve doğru şekilde yapılması, diğer yandan da mümkün olan en kısa sürede, en ucuz ve basit bir şekilde gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir. Özellikle ülkemizde bilgi teknolojilerinin hızla gelişmesi, tebligat hukukunda da önemli gelişmeleri beraberinde getirmiş, bu çerçevede elektronik tebligat gibi pek çok düzenlemenin yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Uzun süren tebliğ işleminin elektronik yolla birkaç saniye içinde gerçekleştirilmesi, yargılamada büyük yarar sağlayacak, ayrıca birey-

---

* Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usûl ve İcra - İflâs Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

¹ Bkz. **Moroğlu, Erdoğan/ Muşul, Timuçin**, Tebligat Hukuku, B. 2, İstanbul 1990, s. 20; **Pekcanitez, Hakan/ Atalay, Oğuz/ Özekes, Muhammet**, Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre Medeni Usul Hukuku, 13.Bası, Ankara 2012, s. 227. Hukuki anlamda tebligat konusundaki benzer tanımlar için bkz. **Yılmaz, Ejder**, Hukuk Sözlüğü, Ankara 1996, s. 794; **Alangoya, Yavuz/ Yıldırım, M. Kamil/ Deren Yıldırım, Nevhis**, Medeni Usul Hukuku Esasları, B. 7, İstanbul 2009, s. 177; **Özekes, Muhammet**, Usulsüz Tebligat ve Dürüstlük Kuralı (Karar İncelemesi), MHB, 1998/ 66, s. 56 vd. ; **Kuru, Baki/ Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder**, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 6100 sayılı HMK'na Göre Yeniden Yazılmış 23. Baskı, Ankara 2012, s. 743; **Deliduman, Seyithan**, Son Değişikliklere Göre Gözden Geçirilmiş, Güncellenmiş ve Kısmen Genişletilmiş Tebligat Hukuku Bilgisi, 4. Baskı, Ankara 2012, s. 15; **Ruhi, Ahmet Cemal**, Tebligat Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 7. Baskı, Ankara, 2011, s. 15 (**Ruhi**- Tebligat Hukuku); **Afşaroğlu, Osman**, Yurtiçi & Yurtdışı Tebligat Hukuku, Ankara 1990, s. 11; **Kaçak, Nazif**, Tebligat Kanunu Şerhi, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 2. Baskı, Ankara 2011, s. 5.

lerin adalete olan güvenlerini de artıracaktır. Yargı Reformu çerçevesinde Adalet Bakanlığı'nca adalet hizmetlerinin elektronik posta ile yapılması, bilgi ve belgelerin kısa sürede temin edilmesi, zaman ve işgücü kaybının önlenmesi amacıyla 2000 yılında Ulusal Yargı Projesi (UYAP)² kurulmuştur. Bunun dışında benzer bir yasal gelişme 23. 7. 2004 tarihinde 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun³ yürürlüğe girmesi ile yaşanmıştır.

Bu konudaki önemli diğer gelişme, Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin⁴ çıkarılmasıdır. Bu yönetmelikle, kayıtlı elektronik posta adresi edinecek gerçek ve tüzel kişilere, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'na ve kayıtlı e-posta hizmet sağlayıcılarına görevler yüklenmiştir. Esasen, kayıtlı e-posta sistemiyle e-tebligat arasında, hukuki ve teknik yönlerden bağlantı kurulmuştur⁵.

Bu konudaki diğer gelişme ise 6099 Sayılı “*Tebliğat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*” ile gerçekleşmiş, bu çerçevede bu Kanun ile 11. 2. 1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununda önemli değişiklikler yapılmış, Kanun 19 Ocak 2011 tarih ve 27820 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Tebligat Kanununun 1. maddesindeki elektronik ortamda tebligata ilişkin değişikliğin yayım tarihinden itibaren 1 yıl sonra (yani 19 Ocak 2012 tarihinde), Kanuna eklenen 7/a maddesinin sermaye şirketlerine elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu getiren 2. fıkrasının yayımı tarihinden iki yıl sonra (yani 19 Ocak 2013 tarihinde); 7/a maddesinin diğer fıkralarının yayımdan itibaren bir yıl sonra (yani 19 Ocak 2012 tarihinde); son olarak, elektronik ortamdaki tebligat dışındaki değişikliklerin ise yayımı (yani 19 Ocak 2011) tarihinden itibaren yürürlüğe gireceği, 6099 Sayılı Kanunun 18. maddesinde belirtilmiştir⁶. Çalışmamızda

2 UYAP hakkında geniş bilgi için bkz. www.uyap.gov.tr.

3 RG. 23.01.2004, Sa. 25355.

4 RG. 25.08.2011, Sa. 28036.

5 Bkz. **Tüzüner, Özlem**, Elektronik Tebligatın Kalitatif Yöntemle İncelenmesi, ABD, 2011/4, s. 140.

6 Bkz. 6099 Sayılı Kanun m. 18: “*Bu Kanunun;*
a) 1 inci maddesiyle değiştirilen 7201 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde yer alan elektronik ortamda tebligata ilişkin hüküm yayımı tarihinden bir yıl sonra,
b) 2 nci maddesiyle 7201 sayılı Kanuna eklenen 7/a maddesinin sermaye şirketlerine elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu getiren ikinci fıkrası yayımı tarihinden iki yıl sonra, maddenin diğer fıkraları yayımı tarihinden bir yıl sonra,
c) 8 inci maddesi yayımı tarihinden dokuz ay sonra,
ç) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,

bu Kanunla değiştirilen ve yeni eklenen Tebligat Kanunu hükümleri ele alınacaktır. Ayrıca son olarak Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik⁷ 25 Ocak 2012 tarih ve 28184 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmış ve yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu nedenle çalışmamızda 6099 Sayılı Kanun ile Tebligat Kanunda yapılan değişiklikler bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde ele alınacaktır.

II- 6099 SAYILI KANUNLA TEBLİGAT KANUNU’NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN TEBLİGAT KANUNUNUN UYGULANMASINA DAİR YÖNETMELİK ÇERÇEVESİNDE MÜNFERİT OLARAK İNCELENMESİ

A- Tebligatın Yapılması ile İlgili Değişiklikler

1- Genel Olarak

6099 Sayılı Kanunun 1. maddesine göre, Tebligat Kanununun 1. maddesi şu şekilde değiştirilmiştir: “*Kazaî merciler, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy hükmî şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından yapılacak elektronik ortam da dâhil tüm tebligat, bu Kanun hükümlerine göre Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü veya memur vasıtasıyla yapılır.*”

7201 sayılı (eski) Tebligat Kanunu’nun, “*Tebligatın yapılması*” kenar başlıklı 1. maddesinde ise, tebligatı çıkaracak merciler; kazaî merciler, genel ve katma bütçeli daireler, belediyeler, köy hükmî şahsiyetleri, barolar ve noterler olarak öngörülmüştü. Buna karşılık 6099 Sayılı Kanun ile yapılan Tebligat Kanunundaki değişiklikte tebligatı çıkaracak bu mercilerin genişletilmesi amaçlanmamıştır. Söz konusu değişiklikte varılmak istenen amaç, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununda⁸ kabul edilen yeni terminolojiye uyum sağlamaktır⁹. Gerçekten, 7201 sayılı Tebligat Kanu-

---

yürürlüğe girer”.

⁷ Bundan sonra kısaca *Yönetmelik* olarak anılacaktır.

⁸ Bkz. RG. 24.12.2003, Sa. 25326.

⁹ 6099 Sayılı Kanun Madde 1’in Gereçesi (Bkz. Tebligat Kanunu ile Adli Sicil Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Kahramanmaraş Milletvekili Veysi

nu'nun 1. maddesinde, tebligatı çıkarmaya yetkili merciler tek tek sayılmış¹⁰, tüm kamu kurumları madde kapsamına alınmamıştır. Bu çerçevede, tebligat çıkartmaya yetkili merciler; “yargı mercileri, belediyeler, köy tüzel kişilikleri, barolar ve noterler” olarak açıkça belirtilerek, bunun dışında ise “genel ve katma bütçeli daireler” şeklinde bir sınır çizilmiştir. Ancak zaman içinde “genel ve katma bütçeli¹¹ daireler” ifadesi mevzuattan çıkarılmış olmasına rağmen, 7201 sayılı Tebligat Kanununda bu ifade kalmıştır¹². İşte tüm bu nedenlerle, 6099 sayılı Kanun ile Tebligat Kanunu m. 1 hükmü değiştirilmiş bulunmaktadır¹³.

2- 6099 Sayılı Kanun ile Değişik Yeni Tebligat Kanunu m. 1 Hükümüne Göre Tebligatı Çıkartmaya Yetkili Merciler

Öncelikle şu husus belirtilmelidir ki tebligat, tebligat yapılacak olan ülkenin egemenlik işlemi niteliğinin bir göstergesi olduğundan, tebligat düzenleme yetkisi, ancak kanunda belirtilen mercilere verilmiştir¹⁴. Aşağıda tebligatı çıkarmaya yetkili bu merciler ele alınacaktır.

Kaynak'ın; Tebligat Kanunu ile Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu -1/742, 2/546; TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 4, S. Sayısı: 474).

- 10 Bununla birlikte, kendi özel düzenlemelerinde Tebligat Kanunu çerçevesinde yetkili kılınan merciler de tebligat çıkarmaya yetkilidir. Bkz. **Hanağası, Emel/ Özkes, Muhammet**, Yargı Örgütü ve Tebligat Hukuku (Ed. Doğan Gökbel), Anadolu Üniversitesi, 1. Baskı, Eskişehir, Temmuz 2012, s. 91.
- 11 *Katma (mülhak) bütçeler*, gelirlerinin büyük bir kısmı genel bütçeden yapılan mali transfer yardımlarından oluşan bütçedir. Bu yardımlar, katma bütçelerin giderleri karşılığıdır (Bkz. **Erginay, Akif**, Kamu Maliyesi, Ankara 1998, s. 185; ayrıca bkz. **Afşaroğlu**, s. 21). Buna karşılık katma bütçe terimi mevzuattan çıkarılmış bulunmaktadır.
- 12 Madde 1'e ilişkin Hükümet Gerekçesi.
- 13 Karş. *Yönetmeliğin* “Kapsam” kenar başlıklı 2. maddesi “(1) Bu Yönetmelik; yargı mercileri, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy hükmî şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından yapılacak tüm tebligat işlemlerine ilişkin usul ve esasları kapsar”.
- 14 **Ruhi**- Tebligat Hukuku, s. 22.

a) Kazaî Merciler

6099 Sayılı Kanun ile Değişik (Yeni) Tebligat Kanunu m. 1 hükmü, tıpkı 7201 sayılı Tebligat Kanunu m. 1 hükmü gibi, “kazaî mercileri (yargı organlarını)¹⁵” tebligat çıkartmaya yetkili ilk merci olarak düzenlemiştir.

Kazaî merciler kavramının içine, hem ilk derece yargı organları, hem de üst dereceli yargı organları girmektedir. Bu çerçevede, kazaî mercileri; tüm genel ve özel mahkemeler, tüm yüksek mahkemeler, Yüksek Seçim Kurulu, il ve ilçe seçim kurulları ile HSYK olarak belirtmek mümkündür¹⁶. Ancak bu kazaî mercilerden bir kısmının (AYM, Yargıtay, Danıştay gibi), zaten aşağıdaki başlıkta belirtilecek olan (I) Sayılı Cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri olduğu görülmektedir.

Burada şu hususu belirtmek gerekir ki, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununda yapılacak eklemeler veya değişikliklere göre, tebligat yapabilecek merciler de değişebilecektir. Çünkü 5018 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonra, bu Kanun’da bazı ekler ve değişiklikler yapılmıştır. 6099 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra da, 5018 sayılı Kanunda ilgili cetvellerde yer alan kurumlarla ilgili olarak bazı değişikliklerin yapılması mümkün olacağından, tebligat yapılabilecek olan ilgili cetvellerdeki kurumlar değişkenlik gösterecektir¹⁷. Bu nedenle tebligat konusunda hangi kurumların yetkili olduğunu belirlemek amacıyla yürürlükte olan 5018 sayılı Kanunun en son hükümlerine bakmak gerekecektir¹⁸. Ayrıca burada dikkati

15 *Yönetmeliğin* 2. maddesinde “yargı mercileri” terimi kullanılmıştır.

16 **Yılmaz, Ejder/ Çağlar, Tacar**, Tebligat Hukuku, Ankara 2007, s. 65- 66; ayrıca bkz. **Afşaroğlu**, s. 20.

17 Bkz. **Akcan, Recep/ Ercan, İbrahim**, Tebligat Kanunu Değişiklikleri, Hukuk Biliminin Güncel Sorunları, III. Uluslararası Kongre Bildiri Kitabı, C. 2 (Özel Hukuk), 4- 6 Mayıs 2012, Samsun/ Türkiye, s. 82.

18 **Akcan/ Ercan**, s. 83, dn.14. Bu konuda şimdiye kadar birçok Kanun ile bu tür değişikliklerin veya eklemelerin yapıldığı görülmektedir. Örneğin;

(1) 1.7.2006 tarihli ve 5538 sayılı Kanunun 19. Maddesiyle 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde yer alan "45) Orman Genel Müdürlüğü" sırası bu cetvelden çıkarılmış, anılan Kanuna ekli (II) sayılı cetvelin "B) Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümüne Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü sırasından sonra gelmek üzere "11) Orman Genel Müdürlüğü" sırası eklenmiş ve (I) ve (II) sayılı cetvellerdeki idarelerin sıra numaraları teselsül ettirilmiştir.

(2) Aynı şekilde, 16.5.2006 tarihli ve 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu 42. maddesiyle, bu cetvelde bulunan “Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı” ibaresi çıkarılmıştır.

çeken bir diğer husus, Tebligat Kanunu m. 1’de yer alan tahdidilik ilkesinin yeni değişiklikte de korunması ve 5018 sayılı Kanundaki cetvellerde yer alan kurumlar değişse bile bu ilkenin geçerli olacağıdır¹⁹.

(3)29/5/2009 tarihli ve 5902 sayılı Kanunun 25 inci maddesiyle bu cetvele “38 – Türkiye İstatistik Kurumu” ibaresinden sonra gelmek üzere “39 – Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı” ibaresi eklenmiş ve sıra numaraları yeniden teselsül ettirilmiştir.

(4) 17/2/2010 tarihli ve 5952 sayılı Kanununun 18 inci maddesiyle bu cetvele 33 üncü sırasından sonra gelmek üzere “34) Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı” ibaresi eklenmiş ve sıra numaraları yeniden teselsül ettirilmiştir.

(5) 25/6/2010 tarihli ve 6001 sayılı Kanununun 43 üncü maddesiyle, bu cetvelde yer alan “43) Karayolları Genel Müdürlüğü” ibaresi çıkarılmış ve cetveldeki idarelerin sıra numaraları yeniden teselsül ettirilmiştir.

(6) 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Kanununun 46 ncı maddesiyle, bu cetvele 6 ncı sırasından sonra gelmek üzere “7) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu” ibaresi eklenmiş ve diğer sıralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

(7) 3/6/2011 tarihli ve 643 sayılı KHK’nin 13 üncü maddesiyle; bu cetvelde yer alan “15) Bayındırlık ve İskân Bakanlığı”, “18) Tarım ve Köyişleri Bakanlığı”, “20) Sanayi ve Ticaret Bakanlığı”, “23) Çevre ve Orman Bakanlığı”, “30) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı”, “32) Dış Ticaret Müsteşarlığı”, “33) Gümrük Müsteşarlığı”, “36) Avrupa Birliği Genel Sekreterliği”, “39) Özürlüler İdaresi Başkanlığı”, “46) Tarım Reformu Genel Müdürlüğü”, “49) Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü”, “50) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, 51) Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 52) Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü” sıraları yürürlükten kaldırılmış olup, aynı cetvele 23 üncü sırasından sonra gelmek üzere “24) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 25) Avrupa Birliği Bakanlığı, 26) Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 27) Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığı (Not: Bu bakanlık da Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olmak üzere ikiye ayrılmış olup, şu anda. Bkz. <http://www.asmmmo.org.tr/asmmmo/UserFiles/File/PRATIKB/TVK/5018-EC.pdf>) 28) Ekonomi Bakanlığı, 29) Gençlik ve Spor Bakanlığı, 30) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, 31) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, 32) Kalkınma Bakanlığı” sıraları eklenmiş ve diğer sıralar buna göre teselsül ettirilmiştir, daha sonra bu sıra 29/6/2011 tarihli ve 644 sayılı KHK’nin 37 nci maddesiyle cetvelde yer aldığı şekilde değiştirilmiş ve teselsül ettirilmiştir.

(8) 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı KHK’nin 44 üncü maddesiyle; bu Cetvelin 17 nci sırası “Ulaştırma Bakanlığı” iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiş ve aynı Cetvelin “41) Denizcilik Müsteşarlığı” sırası yürürlükten kaldırılmıştır.

(9) 10/10/2011 tarihli ve 657 sayılı KHK’nin 16 ncı maddesiyle bu cetvelde geçen “Devlet Meteoroloji İşleri” ibaresi “Meteoroloji” şeklinde değiştirilmiştir.

(10) 11/10/2011 tarihli ve 663 sayılı KHK’nin 58 inci maddesiyle bu Cetvele “53) Türkiye Halk Sağlığı Kurumu” ve “54) Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu” sıraları eklenmiştir.

11/10/2011 tarihli ve 662 sayılı KHK’nin 58 inci maddesiyle bu Cetveldeki “48) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü” ve “51) Petrol İşleri Genel Müdürlüğü” sıraları yürürlükten kaldırılmıştır” (Bkz. 5018 sayılı Kanun, <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr>; E.T. 05.12.2012).

¹⁹ Akcan/ Ercan, s. 86.

Aşağıdaki bilgiler 7.12.2012 tarihi itibarıyla www.mevzuat.gov.tr adresinden alınmıştır.

b) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanununa Ekli (I) Sayılı Cetvelde Yer Alan Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri

(I) Sayılı Cetvelde yer alan Genel Bütçe²⁰ Kapsamındaki Kamu İdareleri; TBMM, Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık, AYM, Yargıtay, Danıştay, HSYK, Sayıştay, tüm Bakanlıklar²¹, MGK Genel Sekreterliği, MİT Müsteşarlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, Devlet Personel Başkanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu ve Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu şeklinde belirtilmiştir. Dolayısıyla belirtilen bu kamu idareleri, tebliğat çıkartmaya yetkilidir.

c) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa Ekli (II) Sayılı Cetvelde Yer Alan Özel Bütçeli İdareler

(I) Sayılı Cetvelde yer alan Özel Bütçeli²² İdareler şunlardır:

²⁰ Genel bütçe, merkezi idare için yapılan bütçe olarak tanımlanabilir. Esasen bütçe denildiğinde ilk akla gelen genel bütçedir. Genel bütçe, devleti oluşturan kurumlarla devletin yüklediği kamu hizmetlerini yapan, yürüten kuruluşların (52 adet) bütçelerinden oluşur. Bu kuruluşlar, tam kamusal ve hizmet ürettiklerinden, gelirleri genel vergi havuzundan sağlanır. Genel bütçeli daireler, tek bir tüzel kişilik olarak, aynı nakit idaresi kapsamında, kendilerine özgü mal varlığı ve geliri olmayan, hazine birliği kapsamında yer alan dairelerdir. Genel bütçe içindeki bu kuruluşların, kamu hizmeti görme amacı taşıyan harcamaları yanında, bu harcamaların karşılanması için gerekli gelirleri de yer alır (Bkz. **Edizdoğan, Nihat/ Çetinkaya, Özhan/ Gümüş, Erhan**, Kamu Maliyesi, 11. Baskı, Bursa 2010, s. 357). Bu anlamda, TBMM ve ona bağlı kurumlar başta olmak üzere, yürütme organını oluşturan Bakanlıklar ve onlara bağlı kamu kurumları bu niteliktedir (**Afşaroğlu**, s. 21).

²¹ (I) sayılı Cetvelde tüm bakanlıklar tek tek sayılmıştır.

²² Özel bütçe, bir bakanlığa bağlı ya da ilgili olarak belirli bir kamu hizmetini yürütmek amacıyla kurulan, gelir tahsis edilen, bu gelirlere harcama yetkisi verilen, kuruluş ve çalışma esasları özel kanunla düzenlenen ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli II sayılı cetvelde yer alan kamu idarelerinin bütçesi, olarak tanımlanabilir. Bazıları için kapsamı daraltılan, bazıları için de genişletilen bu kuruluşlar, özde eski düzenlemede katma bütçeli kuruluşlar olarak yer almaktaydı. Bir kuruluşun özel bütçeli olabilmesi için o kuruluşa bazı özel gelirlerin tahsis edilmesi ve kanunla özel bütçe ile yürütme yetkisinin verilmesi gerekir. Özel bütçeli kuruluşların kendi özel gelirleri olma-

i- Yükseköğretim Kurulu, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) Başkanlığı ile üniversiteler²³.

ii- Özel Bütçeli Diğer İdareler: Savunma Sanayi Müsteşarlığı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Türkiye Bilimler Akademisi, Türkiye Adalet Akademisi, Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu, Karayolları Genel Müdürlüğü, Spor Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Türk Akreditasyon Kurumu, Türk Standartları Enstitüsü, Türk Patent Enstitüsü, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, GAP Bölge Kalkınma İdaresi, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Kamu Denetçiliği Kurumu, Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu, Meslekî Yeterlilik Kurumu, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Türkiye Yazma Eserler Başkanlığı, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Karadeniz Projesi Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Su Enstitüsü, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, Türkiye İnsan Hakları Kurumu şeklinde belirtilmiştir.

d) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa Eklî (III) Sayılı Cetvelde Yer Alan Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

*(III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar*²⁴; Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Ser-

---

sı, giderlerini bu gelirlerle karşılamaları ve tüzel kişiliğe sahip bulunmaları, bu kuruluşların idare ve mali bağımsızlığa (özerkliğe) kavuşturulmuştur. Şu anda ülkemizde özel bütçelerin çoğu döner sermayeye sahiptir. Ancak Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü tüzel kişiliği olmadığı gibi, hazine yardımı almayan ve döner sermaye işletmesi bulunmayan özel bütçeli bir dairedir (Bkz. **Edizdoğan/ Çetinkaya/ Gümüş**, s. 357- 358).

²³ (II) sayılı Cetvelde sözü edilen üniversiteler tek tek sayılmıştır.

²⁴ *Düzenleyici ve denetleyici kurumlar*, bütçelerini üç yıllık bütçeleme anlayışı, stratejik planları ve performans hedefleri ile kurumsal, işlevsel ve ekonomik sınıflandırma sistemine göre hazırlarlar (Bkz. **Edizdoğan/ Çetinkaya/ Gümüş**, s. 357- 358). Bu kurumların 2010 yılı itibarıyla sayısının sekiz olduğuna ilişkin olarak bkz. **Edizdoğan/ Çetinkaya/ Gümüş**, s. 360.

maye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Rekabet Kurumu, Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'dur.

e) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa Ekli (IV) Sayılı Cetvelde Yer Alan Sosyal Güvenlik Kurumları

(IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ise, Sosyal Güvenlik Kurumu ile Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü'dür.

f) Diğer Kişi ve Kuruluşlar

Kazai merciler ve Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa Ekli I-II-III ve IV Sayılı Cetvel'de yer alan idare ve kurumlar dışında, il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişilikleri, barolar ve noterler²⁵ de 6099 Sayılı Kanun ile Değişik Tebligat Kanunu m. 1'e göre tebligat çıkartmaya yetkili olup, yeni Kanun kapsamına girecektir.

Yeni düzenlemenin eski düzenlemeden (7201 sayılı Teb. K. m. 1) farkı, belediyeler, köy tüzel kişilikleri, barolar ve noterlere ilave olarak *il özel idarelerinin*²⁶ de yeni Kanun'da ayrıca belirtilmiş olmasıdır.

3- Tebligatın Yapılacağı Usul

6099 Sayılı Kanun ile Değişik yeni Tebligat Kanunu m. 1 hükmü gereğince, yukarıda belirttiğimiz tebligat çıkartmaya yetkili merciler tarafından yapılacak elektronik ortam da dâhil tüm tebligat, bu Kanun hükümlerine göre Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü veya memur vasıtasıyla yapılacaktır. Böylece 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 1. maddesinden farklı olarak, elektronik tebligat da madde hükmüne dâhil edilmiştir²⁷.

Bu yeni hükme kadar da tebligatın, posta idaresi veya memur vasıtasıyla yapıldığı bilinmektedir. Ancak, Tebligat Kanununa eklenen "Elektronik teb-

²⁵ Türkiye Barolar Birliği ile Türkiye Noterler Birliği de buna dâhildir (Yılmaz/ Çağlar, s. 67).

²⁶ İl özel idareleri, il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve kara organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir. İl özel idaresinin organları; il genel meclisi, il encümeni ve validir (Edizdoğan/ Çetinkaya/ Gümüş, s. 367).

²⁷ Karş. Yönetmelik, m. 12: "(1) Tebligatlar, elektronik yolla yapılabilir, zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde bu Yönetmelikte belirtilen usullerle tebligat yapılır. Elektronik yolla tebligata ilişkin usul ve esaslar buna ilişkin yönetmelikle düzenlenir".

ligat" başlıklı 7/a maddesiyle, elektronik yolla tebligat yapılması yöntemi de kabul edildiğinden, bu değişikliğe uyum sağlamak ve bu yeni tebligat usulüne temel oluşturmak üzere, hükümler arasında bir boşluğa sebebiyet vermek için, elektronik ortamda yapılacak tebligat da ayrıca belirtilmiştir²⁸. Elektronik tebligata ilişkin bu düzenlemelere aşağıdaki başlık altında yer verilecektir.

B- Elektronik Tebligat İle İlgili Düzenlemeler

1- Genel Olarak

Enformasyon teknolojileri çağını yaşadığımız günümüzde internet çok hızla yaygınlaşan bir iletişim sistemi olmuş, tüm dünyada iletişim alanında küreselleşmeyi hızlandırmıştır. Bilgisayar teknolojisindeki gelişme, bilgi teknolojilerinin önemini artırmış²⁹, bu çerçevede meydana gelen gelişmeler, davaların makul sürede sonuçlanabilmesi için internet üzerinden elektronik posta vasıtasıyla tebligat yapılmasını önemli kılmıştır³⁰.

Bilişim alanında yaşanan bu gelişmelere adalet camiası da ilgisiz kalamamış ve birçok konuda bilişim teknolojilerinin sunduğu imkânları ve kolaylıkları günlük iş hayatına taşımıştır. Nitekim bu kullanımlar zamanla artmış ve Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) vasıtasıyla bilişim teknolojilerinin yaygın olarak tüm Türkiye yargı birimlerinde kullanılması sağlanmıştır. Zira elektronik iletişim, klasik yöntemlere göre çok daha süratli ve çok daha az maliyetli bir iletişim yoludur. Bu yeni iletişim fırsatı, İtalya, İspanya ve Avusturya gibi bazı gelişmiş ülkelerde erken fark edilmiş ve yargı alanındaki tebligatın elektronik yolla yapılması için bazı yeni düzenlemelere ve uygulamalara gidilmiştir. Bu gelişmelere paralel olarak e-adalet konusunda örnek gösterilen ülkemizde de elektronik tebligat kurumunun uygulamasına bu madde vasıtasıyla başlanacaktır³¹.

6099 Sayılı Kanunla Tebligat Kanununda yapılan önemli düzenlemelerden birisi, elektronik tebligata ilişkin düzenlemedir.

---

28 Madde 1'e ilişkin Hükümet Gerekçesi.

29 Bilgi teknolojilerinin hukuk alanında kullanılması hakkında bkz. **Yeniay, Mehmet Ali**, Bilgi Teknolojilerinin Hukuk Alanında Kullanılması, Bilişim Toplumuna Giderken, Psikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara 2001, s. 99.

30 Bkz. **Ruhi**, s. 309.

31 Bkz. Madde 2'ye ilişkin Hükümet Gerekçesi. Uluslararası alanda elektronik tebligat konusundaki gelişmeler için bkz. **Tanrıkulu, Cengiz**, Türk ve Avusturya Hukukunda Elektronik Tebligat, TBB Dergisi, Sa. 85, 2009, s. 316 vd.

Elektronik tebligat, mevcut vasıtaların hukuk düzeninde kalmaya devam etmesi kaydıyla, tebligat vasıtalarına internetin eklenmesi olarak tanımlanabilir³². Elektronik Tebligat Yönetmeliği Taslağında da, e-tebligat, “bu Yönetmelik kapsamına uygun olarak elektronik ortamda gönderilen tebligat” şeklinde tanımlanmıştır. E-tebligat, bilgisayar yazılımı (soft ware) ortamında yazılı evrakın, yani telekopinin (e-copy), internet üzerinden, e-posta (e-mail) yoluyla iletilmesidir. Yönetmelik Taslağında, e-tebligat mesajı, “tebliğ edilecek içerik veya diğer ekli dokümanlardan oluşan tebligat mesajının tümünün gönderici tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanmış halini” ifade etmektedir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği Taslağı, m. 3/1-f). E- tebligat zarfı ise, “e-tebligat mesajını içeren, gönderici ve İdare tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanmış ve zaman damgası eklenmiş paket” şeklinde tanımlanmaktadır (Elektronik Tebligat Yönetmeliği Taslağı, m. 3/1-g). Böylece, mevcut tebligat yollarına, elektronik yol eklenmiştir. Şu halde, e-tebligat, tebligat vasıta ve yollarına bir yenisinin eklenmesinden ibarettir. Tebligat vasıtası olarak internetin kullanılması sayesinde, yazılı evrakın sanal suretinin, muhatabın kayıtlı e-posta adresine gönderilmesidir³³. Elektronik yolla yapılan tebligatın, yargılama işlerinde hız ve masraflarda azalma getireceği gibi yönleriyle yararlı bir yöntem olarak kabul edildiği söylenebilir³⁴.

Bununla birlikte, elektronik yolla yapılan tebligatta en önemli sorunun, muhatabın tebligatı aldığı anın belirlenmesi olduğu kuşkusuzdur³⁵. Şöyle ki; klasik tebligatta, tebligatın muhataba ulaşması, posta memuru aracılığı ile temin edilmektedir. Posta memuru, yaptığı tebliğ karşılığında muhatabın teslim aldığına ilişkin imzasını almakta, tebellüğden imtina edilmesi halinde kanundaki usule göre ihbarname yaparak tebliğ aşamasını sonuçlandırmaktadır (Teb. K m. 21). Bu nedenle elektronik tebligatta muhatabın bilgiye doğru ulaşmasını sağlamak, bu bilgiyi aldığı zamanı ve öğrendiği zamanı tespit etmek oldukça güçtür. Örneğin elektronik tebligat uygulamasına ge-

32 **Tüzüner**, s. 144. Bir başka görüşe göre ise elektronik yolla tebligattan, elektronik posta yoluyla tebligat başta olmak üzere, faks veya diğer elektronik iletişim araçları kullanılarak yapılacak tebligatlar anlaşılmaktadır (**Akkan, Mine**, Elektronik Ortamda Tebligat Yapılmasına İlişkin Gelişmeler, Haluk Konuralp Anısına Armağan, C. 1, Ankara 2009, s. 34).

33 Bkz. **Tüzüner**, s. 144- 145.

34 Bkz. **Pekcanitez, Hakan**, Yargının Hızlandırılmasına İlişkin Avrupa Usul Hukukundaki Gelişmeler, İzmir BD. 2000/ 4, s. 55- 56; **Akkan**, s. 34.

35 **Oğlakçioğlu, Onur**, Medeni Usul Hukukunda Yönünden Elektronik Adli İletişim, “UYAP Kapsamında Davaların Yürütülmesi”, İzmir 2008, s. 143; **Akkan**, s. 34.

çilmesi ve muhatabın adres olarak elektronik posta adresini göstermesi halinde yapılacak bildirim kendisine ulaşıp ulaşmadığı önemli bir sorundur. Ayrıca bu bilginin ulaştığı bir an için kabul edilse bile, muhatap tarafından incelenip incelenmediğinin anlaşılması günümüz teknik imkânlarında güç görünmektedir. Bu nedenle tıpkı klasik tebligat sisteminde olduğu gibi, elektronik tebligatın karşı tarafa ulaştığının ve öğrenildiğinin temin edilmesi gerektiği haklı olarak ifade edilmektedir³⁶. Aşağıda belirtileceği üzere, hukukumuzda yeni düzenlemede (Teb. K. m. 7/ a, f. 4) bu sakıncayı nispeten asgariye indirmek amacıyla elektronik yolla tebligatın, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihte değil, ulaştığı tarihi izleyen *beşinci günün sonunda* yapılmış sayılacağı hükme bağlanmıştır.

Elektronik tebligatla ilgili olarak özellikle meclis görüşmelerinde yapılan *eleştirilerden*³⁷ birisi, Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı'nın ka-

36 **Kaplan, Yavuz**, Avrupa Tebligat Hukukundaki Gelişmeler, Düzenleme Çalışmaları Açısından Almanya Örneği ve Türk Hukuku, AÜHFD, 2003/ 3, s. 214; **Oğlakçioğlu**, s. 144. Bu nedenle Alman hukukunda ZPO § 174'de "teslim alındı belgesi karşılığı tebligat" düzenlenmiştir. Böylece meslekleri gereği sıkça tebligatın süjesi olan kişi ve kurumların elektronik tebligatı teslim aldıklarına dair belgeyi tebliğ edene göndermeleri durumunda, tebligat aşamasının tamamlanması imkânı getirilmiştir. Bkz. **Oğlakçioğlu**, s. 144; **Kaplan**, s. 214; **Akkan**, s. 46 vd.

37 TBMM görüşmelerinde *Zonguldak Milletvekili Ali İhsan Köktürk*'ün elektronik tebligatla ilgili şu ifadeleri dikkati çekmektedir: "... Öncelikle, elektronik yolla yapılan tebligat kulağa ve göze hoş gelen, çağa uygun bir düzenleme olarak görülmekle birlikte çok ciddi sorunları da beraberinde getirmektedir. Tasarıyla 7201 sayılı Kanun'a eklenmesi öngörülen "*Elektronik tebligat*" başlıklı 7/a maddesi, günümüzde bilişim teknolojilerinin ulaştığı en son nokta dikkate alındığında, hukuken ve teknik olarak hiçbir şekilde kabul edilmeyen, ağda bulunan herkes tarafından müdahale edilebilecek ve görülebilecek bir haberleşme yöntemi olan normal elektronik posta yoluyla iletişime, Türk hukuk sistemi bakımından hukuki sonuç bağlamaktadır... (N)ormal elektronik posta yoluyla iletişim, elektronik postayı gönderenin ve alanın kimliklerinin, elektronik postanın gönderilme ve alınma zamanlarının, yine, kesin, tartışmasız bir şekilde tespit edilebildiği bir iletişim yöntemi değildir. Normal elektronik postanın bu zafiyetlerini gidermek ve elektronik ortamda hukuken ve teknik olarak güvenilir bir iletişim şeklini ortaya koymak üzere "kayıtlı elektronik posta" adı verilen uygulama uzun zamandan beri, dünyada, farklı ülkeler tarafından kullanılmaktadır. Bu sistemle ilgili, Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü de 2008 yılının Kasım ayında standartları yayınlamıştır.

Değerli milletvekilleri, tasarıda, elektronik tebligat bakımından dayanılması ve hukuki sonuç bağlanması gereken yöntemin elektronik kayıtlı posta sistemi olması kaçınılmazdır. Aksinin kabulü yani teknik olarak güvenilmeyen bir sisteme, bir hukuk devletinde, yasayla hukuki sonuç bağlanması gerçekten mümkün değildir.

Bu madde kapsamında, sonuç olarak, Tebligat Kanunu Tasarısı'ndaki 7/a maddesinin hükmüyle elektronik ortamda tebligatın yapılması, hem teknik hem hukuki hem de iş modeli olarak uluslararası standartlara ve Türk hukukundaki kabullere aykırı olarak düzenlenmektedir. Bu durum, hem kayıtlı elektronik posta sisteminin hem de tebligat hu-

kununun yerleşmiş kurallarının elektronik tebligat uygulamasıyla dışlanması anlamına gelmektedir.

Değerli milletvekilleri, ayrıca, yıllardır üzerinde çalışılan ancak bir türlü Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul gündemine taşınamayan **Kişisel Verilerin Korunması Tasarısı'nın yasallaşmadığı koşullarda elektronik tebligat uygulamasının ciddi mahremiyet sorunlarını da beraberinde getirmesi kaçınılmazdır.**

Yine 1'inci maddede "... elektronik ortam da dâhil tüm tebligat, bu Kanun hükümlerine göre PTT Genel Müdürlüğü veya memur vasıtasıyla yapılır." ifadesiyle elektronik tebligat PTT tekeline bırakılmaktadır. ... **PTT Genel Müdürlüğünün bu Ulaştırma Bakanlığına ve siyasal iktidara bağlı olması karşısında, güvenilirliği ve bağımsızlığı sağlanmış bir kuruluş tarafından denetlenememesi nedeniyle, elektronik olarak yapılan tebligatın gizliliğinin ihlal edilebileceği ve böyle bir sürecin manipüle edilebileceği kuvvetle muhtemeldir.** Bu durum, karşımıza ciddi bir sorun olarak çıkmaktadır. Keza, özelleştirme ve yabancılaştırmanın doludizgin devam ettiği böyle bir süreçte, PTT'nin özelleştirilmesinin de gündeme gelmesi hâlinde mahremiyetin korunmasında çok daha büyük sorunların karşımıza çıkması söz konusu olabilecektir. Bu bağlamda, elektronik imza uygulamasında olduğu gibi güvenilirliği ve bağımsızlığı sağlanmış bir kurum tarafından organize edilmediği sürece son derece olumsuz tabloların önümüze gelmesi yine kuvvetle muhtemeldir.... **(E)lektronik yolla yapılan tebligatta tebligatın ulaşma anının ve tarihinin belirlenmesinde de problem yaşanabileceği kaygısı, başta Türkiye Barolar Birliği temsilcisi ve Ankara Barosu olmak üzere pek çok kurum temsilcisi tarafından dile getirilmiştir.** Diğer taraftan, tasarının ilgili maddesine bakıldığında "Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik posta adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır." ifadesinden anlaşılan, bu düzenlemeyle muhatabın öğrenme zamanının değil, posta adresine ulaşma zamanının esas alınmasıdır. Bu durum, Adalet Komisyonunda tartışılmıştır. Hatta Adalet Komisyonu Başkanımız Sayın Ahmet İyimaya, Komisyon tutanaklarına yansıyan konuşmasında -aynen okuyorum bu ifadeyi- "Elektronik postayı açmadıysa sayılmıyor. Erişim yetmiyor. Ben okudum. Zaten onu da içtihatla hallederiz, tebligat geçersiz olur." diyor. ... Yani, bu da tasarının aslında olgunlaşmadan, bir hukuki mantık birlikteliği sağlanmadan Türkiye Büyük Millet Meclisine getirildiğine çok açık bir kanıt oluşturuyor.

Değerli arkadaşlar, bu tartışmalara kısaca değinmemin nedeni, elektronik postada sürenin başlaması için kanunun yazılı metnin aksine, sürenin başlamasında öğrenme anının mı, yoksa ulaşma anının mı esas alınacağı konusunda ciddi bir kafa karışıklığı bulunduğunu ortaya koymak içindir. Bu da maalesef, az önce de ifade ettiğim gibi, tekrarlıyorum, **tasarının olgunlaşmadan Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine indirildiğini göstermektedir.** ...., Tebligat Kanunu'nun 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nda kabul edilen adres kayıt sistemine intibakının sağlanması da kanunun amaçları arasında görülüyor. Nitekim, bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılmaması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresinin bilinen en son adres olarak kabul edileceği ve buraya tebligat yapılacağı tasarıda öngörülüyor.

Ancak, değerli milletvekilleri, bu tasarı Adalet Komisyonunda görüşülürken, bu tasarının hazırlanmasına katkı sağlayan ve tasarımı savunan üniversite hocasından tutun Barolar Birliği temsilcisine ve pek çok milletvekilimize kadar çoğunluğun üzerinde hemfikir olduğu konu, ülkemizdeki **adres kayıt sisteminin sağlıklı olmadığıdır, sağlıklı tutulmadığıdır.** Bu durum Komisyondaki temsilcilerce kendi başlarından geçen örneklerle anlatılmış ve geride bıraktığımız seçim sürecinde de hepimizce tanık olunmuştur. Dolayısıyla

nunlaşmadığı şartlarda³⁸ elektronik tebligat uygulamasının ciddi mahremiyet sorunlarını da beraberinde getireceğidir ki, kanımızca bu yerinde bir eleştiridir.

İkinci eleştiri, 6099 sayılı Kanunla değişik Tebligat Kanununun 1'inci maddesinde belirtilen tebligat mercilerince çıkarılacak elektronik ortam da dâhil tüm tebligatın, bu Kanun hükümlerine göre PTT Genel Müdürlüğü veya memur vasıtasıyla yapılacağına ilişkin ifadesinde, elektronik tebligatın tamamen PTT'nin tekeline bırakıldığı hususudur. Zira PTT Genel Müdürlüğünün Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ve siyasi iktidara bağlı olması karşısında, güvenilirliği ve bağımsızlığı sağlanmış bir kuruluş tarafından denetlenememesi nedeniyle, elektronik olarak yapılan tebligatın gizliliğinin ihlal edilebilme ihtimalinin söz konusu olabileceği belirtilmektedir.

Son olarak, yukarıda belirtildiği gibi elektronik yolla yapılan tebligatta tebligatın ulaşma anının ve tarihinin belirlenmesinde sorun yaşanabileceği belirtilmektedir.

Kanaatimizce bazı sakıncaları bulunsa bile, gerek bilgi teknolojilerinin gelişmesinin tebligat hukukuna yansması, gerekse davaların makul sürede sonuçlanabilmesi için elektronik posta vasıtasıyla tebligat yapılması artık kaçınılmaz hale gelmiştir. Ancak uygulamada yaşanabilecek sorunların giderilmesi bakımından gerekli alt yapı çalışmalarının elbette yapılması gerekmektedir.

Bir başka deyişle, hukukumuzda elektronik tebligatın kabul edilmesi isabetli olmakla birlikte, bu usulün uygulanmasına başlamadan önce gerekli alt

---

la, adil yargılanmanın önemli bir parçası olan tebligat hukukunun, güvenilirliği herkesçe şüpheli, tartışmalı bir adres kayıt sistemine dayandırılması bu şartlarda son derece sakıncalıdır. Değerli milletvekilleri, yargılamanın hızlandırılması yolundaki engellerin kaldırılması ve bu yönde Tebligat Kanunu'nda düzenlemeler gerçekleştirilmesi tabii ki önemlidir. Ancak asıl önemli olan hızlandırılmış yargılanma değil makul sürede adil yargılanmadır. Yani yargılama hukukunun temel prensipleri atlanmadan, makul sürede güvenilir ve adil yargılanmayı gerçekleştirmek hepimizin temel görevidir. ... (Bkz. TBMM, 23. Dönem, 5. Yasama Yılı 49. Bileşim). Buna karşılık Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın, TBMM görüşmelerinde; sorunların, sıkıntuların birçoğunun e-tebligatın altyapısının PTT tarafından düzenlendiğinde zaten dikkate alınacağını ve gerekli tedbirlerin de alınacağını; ayrıca adres kayıt sistemindeki adresin, kişilerin gerçek adresi, yani aynı zamanda resmî tebligat adresi olarak addedileceğini, adli ilanların gazetelerin dışında elektronik ortamda da yapılabileceğini belirtmektedir (TBMM, 23. Dönem, 5. Yasama Yılı 49. Bileşim).

³⁸ Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı için bkz. <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0576.pdf> (E.T. 1.12.2012).

yapı çalışmalarının tamamlanması³⁹, kişisel verilerin korunmasına ilişkin bir hükme yer verilmesi⁴⁰, hiç olmazsa elektronik tebligatın tıpkı Alman Tebligat Reformu Kanununda olduğu gibi⁴¹, “alındı belgesinin teyit edilmesi halinde” geçerli olacağına yeni düzenlemeye ilave edilmesi⁴² isabetli olacaktır. Ayrıca elektronik tebligatın, mahkemelerde yeterli bir elektronik veri tabanının oluşturulması, elektronik tebligat adreslerinin düzenlenmesi ve yeterli donanımın sağlanması halinde yapılabilecek bir tebligat türü⁴³ olduğunu da unutmamak gerekir.

2- Elektronik Tebligata İlişkin Yeni Düzenleme

6099 Sayılı Kanun ile Değişik “Elektronik tebligat” kenar başlıklı yeni Tebligat Kanunu m. 7/ a hükmüne⁴⁴ göre;

“Tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebligat yapılabilir (f.1).

Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur(f. 2).

Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması hâlinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır (f. 3).

39 **Stadler, Astrid**, Yeni Avrupa Tebligat Hukuku (Çev. Ruhi, A.Cemal), AÜEHFD, C. VI, Sa. 1- 4, 2002, s. 375- 376; **Akil, Cenk**, 11. 1. 2011 Gün ve 6099 Sayılı Kanun ile 7201 Sayılı Tebligat Kanununda Yapılan Değişiklikler, TBB Dergisi, 2012/ 101, s. 253. Alman Hukuku bakımından benzer eleştiriler için bkz. **Kaplan**, s. 214 vd.; Avusturya Hukuku bakımından bkz. **Tanrıkulu**, s.325.

40 Ayrıca bkz. **Tanrıkulu**, s. 330.

41 Karş. **Koca, Geylani**, Tebligatın Esası, Gecikmesi ve Elektronik Tebligatın Yaygınlaştırılmasının Önemi, İBD, C. 82, Sa. 6, 2008, s. 2991; **Kaplan**, s. 214.

42 Bkz. **Koca**, s. 2992; aynı yönde bkz. **Akil**, s. 254. Alındı belgesine ilişkin Alman Hukukundaki düzenlemeler için bkz. **Akkan**, s. 46 vd.

43 **Kaplan**, s. 215.

44 Bu düzenleme dışında Vergi Usul Kanunu m. 28/ 2 ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (AATUHK) m. 79'daki düzenlemelerde de elektronik tebligat kavramlarına yer verildiği görülmektedir. Davetiyelerin elektronik ortamda yapılması ile ilgili olarak ise tanığa davetiyenin gerektiğinde telefon, faks, elektronik posta gibi araçlardan yararlanmak suretiyle de yapılabileceğini belirten HMK m. 243/ 3 hükmü bu konuda güzel bir örnek teşkil eder. Ayrıca bkz. **Oğlakçıoğlu**, s. 143. 6183 sayılı AATUHK m. 79'da yer alan kamu alacaklısının üçüncü kişiye doğrudan elektronik yolla haciz ihbarnamesi göndermesi öngörülmüştür. Konuya ilişkin olarak ayrıca bkz. **Akkan**, s. 41.

Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır (f. 4).

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle⁴⁵ belirlenir (f. 5)”

Elektronik tebligatla ilgili değişiklik, Tebligat Kanunu m. 7’deki “... postada kullanılan diğer seri veya hususi vasıtalarla ...” ibaresinin somut bir örneğini teşkil eder. Bu nedenle her ne kadar elektronik tebligata ilişkin bu düzenleme yeni bir hüküm olarak görülse de, esasen Tebligat Kanunu m. 7 içine dâhildir. Bu nedenle Teb. K. m. 7 hükmü yeniden ele alınarak, “çağımızda mevcut olan ve bundan sonra mevcut olacak teknik vasıtalarla tebligat mümkündür” şeklinde bir hüküm getirilmek suretiyle, elektronik tebligat dışındaki faks, SMS, telefon gibi teknik araçlarla ve bundan sonra ortaya çıkabilecek teknik araçlarla tebligat yapılıp yapılmayacağına ilişkin tartışmalar da önlenebilecektir⁴⁶.

Bu düzenlemeden hareketle, elektronik tebligat ile ilgili olarak yeni hükümde dikkati çeken özellikleri aşağıdaki şekilde belirtmek mümkündür:

a) Tebligata Elverişli Elektronik Adres Bulunması

6099 Sayılı Kanun ile Değişik yeni Tebligat Kanunu m. 7/ a , f. 1’de, bir kimseye bu yolla tebligat yapılabilmesi için, kendisinin önce tebligata elverişli bir elektronik adres vermesi şartı aranmaktadır. Fıkırdaki, "tebligata elverişli elektronik adres" ifadesi özellikle kullanılmıştır. Ayrıntısı, maddenin son fıkrasındaki atıf sebebiyle, yönetmeliğe bırakılmakla birlikte, herhangi bir elektronik adres değil, ancak "tebligata elverişli" elektronik adres tebligat için esas alınacaktır. Zira, merkezi Türkiye’de olmayan ve kontrol edilemeyen, denetlenemeyen bir elektronik adres birçok sakıncayı doğurabilir⁴⁷.

Normal tebligatta, tebligatın ulaşip ulaşmadığı veya tarihi ve benzeri hususları kontrol etmek bakımından posta idaresinden sorulabilmesinde olduğu gibi, e-tebligatın da benzer şekilde kontrol edilebilir ve güvenilir olması gerekir. Bu çerçevede, merkezî ve resmî bir elektronik adresin esas alınarak,

⁴⁵ Kanunda adı geçen Yönetmelik şu anda taslak halindedir. Elektronik Tebligat Yönetmeliği Taslağı ve Genel gerekçesi için bkz. www.kgm.adalet.gov.tr (E.T. 22.11.2012).

⁴⁶ **Akcan, Recep**, Faks ile Tebligat Yapılması Sorunu, 75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, Ankara 2004, s. 1 vd; **Akcan/ Ercan**, s. 89. Faks ile tebligat konusunda İngiliz Hukukundaki düzenlemeler için bkz. **Gerlis, Stephen M./ Loughlin, Paula**, Civil Procedure, London- Sydney 2001, s. 104- 105; **Loughlin, Paula/ Gerlis, Stephen**, Civil Procedure, London- Sydney- Portland-Oregon, Second Edition, 2004, s. 160.

⁴⁷ Bkz. Madde 2’ye ilişkin Hükümet Gerekçesi.

e-tebligatın yapılması kuralı kabul edilmiş, ancak tebligata elverişli elektronik adresle ilgili hususların ayrıntılı düzenlenmesi yönetmeliğe bırakılmıştır⁴⁸.

b) Elektronik Tebligatın Kural Olarak İhtiyari Olması

6099 Sayılı Kanun ile değişik yeni Tebligat Kanununa ilişkin yeni düzenlemede, bilişim alanındaki gelişmelerin yeni olması, herkesin şu anda bir elektronik adresi kullanamaması gibi nedenlerle, elektronik tebligatın kural olarak zorunlu olmaması esası kabul edilmiştir. Şu anda elektronik tebligatı kabul eden ülkelerde de henüz bu yöntem zorunlu değildir, alternatif olarak sunulmaktadır⁴⁹. Bu gerekçelerle, maddenin birinci fıkrasında, e-tebligat bir zorunluluk değil, kullanmak isteyenler için bir kolaylık ve imkân olarak sunulmuştur. Özellikle her gün yargı alanında tebligatla karşılaşan avukatların, istedikleri takdirde bu yolla daha seri usullerle tebligat yapabilmelerinin önü açılmıştır. Bu şekilde, e- tebligatın uygulama alanı kazanması ve yaygınlaşması da mümkün olabilecektir⁵⁰.

- İstisna: Anonim, Limited ve Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketlere Elektronik Tebligatın Yapılmasının Zorunlu Kılınması

Hükümetin teklif ettiği ilk metninde “sermaye şirketlerine” elektronik tebligatın yapılmasının zorunlu olduğundan söz edildiği halde, 6099 Sayılı Kanun ile değişik yeni Tebligat Kanunu m. 7/ a, f. 2 hükmünün Adalet Komisyonunca kabul edilen metninde, “anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere” elektronik yolla tebligat yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir⁵¹.

48 Bkz. Madde 2’ye ilişkin Hükümet Gerekçesi.

49 İngiliz Hukukunda faks ve e-mail gibi yöntemlerle tebligat yapılması zorunlu değildir. Zira bu tür yöntemlerin taraflarca tercih edilmesi ile işlevsel hale gelmeleri söz konusudur. Bkz. **Gerlis/ Loughlin**, s. 104; **Loughlin/ Gerlis**, s. 159. Alman Hukuku bakımından da iradi yaklaşımın bulunduğu belirtilmektedir. Bkz. **Kaplan**, s. 214.

50 Madde 2’ye ilişkin Hükümet Gerekçesi

51 Yakın bir gelecekte avukatlara da zorunlu olarak elektronik posta yoluyla tebligat yapılabileceği öngörülmektedir (Bkz. **Börü, Levent**, Elektronik Tebligat Yönetmeliği Taslağı’na İlişkin Kısa Bir Değerlendirme, ABD, 2012/ 2, s. 409; **Akkan**, s. 39). İngiliz Hukukunda 1985 tarihli Şirketler Kanunu’nun 6. Bölümü (Part 6) çerçevesinde, şirketlere tebligat yapılması konusunda bkz. **Loughlin/ Gerlis**, s. 160; **Gerlis/ Loughlin**, s. 105 vd.

Kanımızca yeni düzenlemenin temelinde esasen 6102 sayılı yeni TTK m. 124/ 2 hükmü yatmaktadır. Zira yeni TTK m. 124 hükmü⁵² şu şekildedir:

“(1) Ticaret şirketleri; kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerden ibarettir.

(2) Bu Kanunda, kollektif ile komandit şirket⁵³ şahıs; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket sermaye şirketi sayılır”.

Şu halde, Türk Ticaret Kanununa göre anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket, sermaye şirketi sayılacağına göre⁵⁴, Tebligat Kanunundaki yeni düzenleme ile Türk Ticaret Kanununa uyum sağlanmış olmaktadır⁵⁵. İşte bu nedenle, Anayasa Komisyonunda uygulamada sermaye şirketlerinin neler olduğu konusunda ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek amacıyla 7/a maddesinin ikinci fıkrasında tahdidi bir düzenleme yoluna gidilmiş ve bu fıkra “Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur” şeklinde değiştirilmiştir. Böylece sermaye şirketleri terimine açıklık getirilmiştir⁵⁶. Ayrıca sermaye şirketleri ile şahıs şirketleri birbirinden kesin kriterlerle

⁵² Bu hüküm, 1.7.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir (TTK m. 1534/1). Ayrıca TTK m. 124/ 2 hükmü tamamen yeni olup, gerek Türk hukuk doktrininde, gerek vergi mevzuatındaki ayrıma paralel bir şekilde bir düzenleme yapılmıştır. Böylece kanun koyucu birçok maddede bu nitelendirmeye yönelik düzenlemeler de öngörmüş, yani şahıs ve sermaye şirketi ayırımına sonuç bağlamıştır (Bkz. **Kendigelen, Abuzer**, Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul 2011, s. 99; bu ayrıma bağlanan örnek TTK hükümleri için bkz. **Kendigelen**, s. 99, dn. 2).

⁵³ Bundan maksat adi komandit şirkettir.

⁵⁴ Yeni TTK bakımından sermaye şirketleri hakkında bkz. **Bahtiyar, Mehmet**, Ortaklıklar Hukuku, Yeni TTK’na Göre Yazılmış 7. Bası, Haziran 2012, İstanbul 2012, s. 39 vd.; **Altaş, Soner**, Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketler, Karşılaştırmalı, Açıklamalı, Gerekeçli, Gözden Geçirilmiş Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara 2011, s. 39 vd.; **Bilgili, Fatih/ Demirkapı, Ertan**, Şirketler Hukuku, Bursa, Ocak 2012, s. 41. Yeni TTK açısından genel anlamda ticaret şirketleri hakkında bkz. **Pulaşlı, Hasan**, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, Ankara 2011, s. 69 vd.

⁵⁵ Karş. Maddeye İlişkin Hükümet Gerekeçesi: “...Tüzel kişiler içinde bu konuda en uygun olanlar sermaye şirketleridir. Zira sermaye şirketleri nitelikleri gereği güven uyandırmak, sağlıklı bir organizasyon yapmak ve belirli ölçüde de şeffaf olmak durumundadır. Sermaye şirketlerinin internet sayfası oluşturması ve bu tür teknolojik gelişmeleri takip etmesi gibi zorunluluklar da gündemde bulunmaktadır. Bu hususlar dikkate alındığında, e-tebligatın yaygınlaştırılmasını sağlamak üzere uygun bir zemin de oluşturulmuş olacaktır. Sermaye şirketlerinin bu yolla resmî işlemlerde daha hızlı iletişim kurmaları ve tebligat almaları da mümkün hale gelebilecektir”.

⁵⁶ Bkz. Madde 2’ye ilişkin Adalet Komisyonu Gerekeçesi. 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 6102 sayılı (yeni) Türk Ticaret Kanununun 18 inci maddesinin 3 üncü fıkrası

ayrılmadığından, şirketlerin ismen sayılmasının isabetli olduğu söylenebilir⁵⁷. Aynı şekilde, yeni Türk Ticaret Kanununun 1524. maddesinin bu çerçevede, sermaye şirketlerine, bir internet sitesi açmak, şirketin internet sitesi zaten mevcutsa, bu sitenin belli bir bölümünü bazı hususların yayınlanmasına özgüllemek zorunda olması da, kanımızca bu amaca hizmet edecek niteliktedir.

c) Zorunlu Sebeplerle Elektronik Tebligatın Yapılamamasının Sonuçları

Bazen elektronik yolla tebligat yapılması mümkün olmayabilir ve bu durum, tebligatı çıkartan merciden veya muhataptan kaynaklanmayabilir. Örneğin, elektronik postaların engellenmesi, teknik altyapının zarara uğraması, istem dışı engellemeler gibi durumlarda, birçok yönden önem taşıyan tebligatın yapılamaması ve bunun da muhatabın iradesi dışı gerçekleşmesi söz konusu olacaktır. İşte, 6099 Sayılı Kanun ile değişik yeni Tebligat Kanunu m. 7/ a, f. 3 hükmüne göre, zorunlu sebeplerle elektronik yolla tebligat yapılamıyorsa (gerek ihtiyari gerekse zorunlu), tebligatın amacını ortadan kaldırmamak için, alternatif olarak diğer tebligat yollarının devrede kalması ve uygulanabilmesi mümkün hale getirilmiştir. Bu hükümle, diğer yollarla tebligatın açık olduğu düzenlenerek bir boşluğun doğmaması amaçlanmıştır⁵⁸.

---

sında; “*Tacirler arasında, diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe, sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbarlar veya ihtarlar noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı elektronik posta sistemi ile yapılır*” denilmektedir. Bu maddede e-tebligata ilişkin bir hüküm bulunmadığı gibi, sayma yöntemiyle yapılacak bildirimler de (temerrüt, fesih ve sözleşmeden rücuyla ilişkin ihbar, ihtar) sınırlandırılmıştır. Ayrıca aynı Kanununun 1525. maddesinde “*Tarafların açıkça anlaşmaları ve 18 inci maddenin üçüncü fıkrası saklı kalmak şartıyla, ihbarlar, ihtarlar, itirazlar ve benzeri beyanlar; fatura, teyit mektubu, iştirak taahhütnamesi, toplantı çağrıları ve bu hüküm uyarınca yapılan elektronik gönderme ve elektronik saklama sözleşmesi, elektronik ortamda düzenlenebilir, yollanabilir, itiraza uğrayabilir ve kabul edilmişse hüküm ifade eder*” şeklinde hükme bağlanmıştır. Hâlbuki Tebligat Kanunu’nda anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur. Aslında, Tebligat Kanunu’nun düzenlediği alan kazai tebligattır. Buna karşın Türk Ticaret Kanunu maddi hukuka ilişkin düzenlemeler içermektedir. Bu iki Kanunun amaçları her ne kadar birbirinden farklı olsa da, bu iki hükmün yürürlüğe girmesi ile birlikte iki kanunun kapsam ve sınırları bakımından uygulamada bir tartışma ortaya çıkabilir. Bu sebeple, belki bu iki hükmün kapsam ve sınırları daha net olarak ortaya konabilir (Bkz. **Börü**, s. 409).

⁵⁷ **Akil**, s. 252.

⁵⁸ Bkz. Madde 2’ye ilişkin Hükümet Gerekçesi.

d) Elektronik Tebligatın Ne Zaman Yapılmış Sayılacağı

6099 Sayılı Kanun ile değişik yeni Tebligat Kanunu m. 7/ a, f. 4'de, elektronik yolla tebligatın ne zaman yapılmış sayılacağı açıklığa kavuşturulmuştur. Buna göre, elektronik tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihte değil, ulaştığı tarihi izleyen⁵⁹ **beşinci günün sonunda** yapılmış sayılacaktır⁶⁰. Her ne kadar (sermaye şirketleri dışında) e-tebligatın ihtiyarî olması esas kabul edilmişse de kişilerin fizikî ortamda bulunmayan elektronik adreslerini her gün kontrol edemeyebilecekleri ve kendileri izin vermedikçe onların yerine bir başkasının da bu adrese ulaşması söz konusu olamayacağından, **beş günlük** süre öngörülmüştür.

Bu şekilde beş gün sonra tebligat yapılmış sayılsa da bu usûl, klasik tebligata göre yine de hızlı olacaktır. Burada hesaplama bakımından, elektronik yolla tebligatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarih dikkate alınmaksızın, bu tarihi takip eden üçüncü günün sonunda tebligat yapılmış sayılacaktır. Örneğin, elektronik posta 1. 12. 2012 tarihinde elektronik posta kutusuna ulaşmışsa, bugün hesaba katılmayacak, bugünü takip eden beşinci günün sonunda, 6. 12. 2012 tarihi bittiğinde tebligat yapılmış sayılacaktır. Dolayısıyla süre 7. 12. 2012'da işlemeye başlayacaktır⁶¹.

⁵⁹ Buradaki tarihin muhatabın elektronik posta hizmeti aldığı servis sağlayıcıya ait sunucuya ulaşma anı olarak mı anlaşılacağı net değildir. Bu düzenlemeyle, sadece gönderme ve alma zamanını değil, elektronik tebligatı gönderenin ve alanın kimliklerinin de kesin ve tartışmasız bir şekilde tespit edilemeyeceği haklı olarak belirtilmektedir (Bkz. **Coşkunoğlu, Osman**, Sakıncalı Bir Yasa Tasarısı: Elektronik Tebligat, <http://www.bthaber.com.tr/?p=1833>; ET. 25.11.2012). Ayrıca, henüz Kayıtlı Elektronik Posta ile ilgili teknik ve hukuki alt yapı oluşmamışken bu düzenlemelerin yapılması ve uygulamaya geçilmesinin sakıncalı olduğu da belirtilmektedir (Bkz. **Coşkunoğlu, Osman**, Sakıncalı Bir Yasa Tasarısı: Elektronik Tebligat, <http://www.bthaber.com.tr/?p=1833>; ET. 25.11.2012).

⁶⁰ Bu hükümdeki süre, Hükümetin Kabul ettiği Tasarı metninde **üç gün** olmasına rağmen, Adalet Komisyonunda süre **beş güne çıkarılmıştır**. Bkz. Adalet Komisyonu Gereğesi: “Uygulamada sermaye şirketlerinin neler olduğu konusunda ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermek amacıyla Tasarının çerçeve 2 nci maddesi ile 7201 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen 7/a maddesinin ikinci fıkrasında tahdidi bir düzenleme yoluna gidilmiş ve anılan fıkra “Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur.” şeklinde değiştirilmiştir. Aynı maddenin dördüncü fıkrasında geçen “üçüncü günün” ibaresi, sürenin kısa olması ve tebellüğ edenler açısından sorunlara yol açmaması bakımından “beşinci günün” olarak değiştirilmiştir...”. Bu değişiklik muhtemel hak kayıplarının önüne geçilmesi bakımından daha isabetlidir. Aynı yönde bkz. **Akil**, s. 252.

⁶¹ **Deliduman**, s. 37. İsviçre Hukuku'nda, Federal Adalet Ofisi'nin 20 Temmuz 2009 tarihli yönetmelik projesi ile e-tebligatın ilk adımı atılmıştır. Federal Konsey tarafından hazırlanan 18 Haziran 2010 tarihli Elektronik İletişim Hakkında Yönerge'de, tebligatın yapıldı-

Kanunda tüm ayrıntıların yer alması mümkün olmadığı gibi, gelişen şartlara göre Kanunda kısa aralıklarla değişiklik yapmak da doğru olmayacağından, m. 7/ a, son fıkrada, elektronik yolla tebligata ilişkin ayrıntıların yönetmelikte⁶² düzenleneceği belirtilmiştir. Bu şekilde, genel çerçevesi Kanunda ortaya konulan ve düzenlenen hükümlerin ayrıntıları yönetmeliğe bırakılmış olmaktadır⁶³.

C- Bilinen Adreste Tebligat Yapılmasına İlişkin Tebligat Kanunu m. 10, f. 2 Hükmüne İlişkin Düzenleme

6099 Sayılı Kanun ile 7201 sayılı Tebligat Kanunu m. 10 hükmüne⁶⁴, birinci fıkradan sonra gelmek üzere 2. fıkra eklenmiştir. Bu fıkra hükmüne göre (m. 10, f. 2); *“Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır”*⁶⁵.

Bu yeni düzenleme, esasen 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu’ndaki⁶⁶ bir zorunluluktan kaynaklanmıştır. Zira adı geçen Kanun, adres kayıt sistemini düzenlemiş ve kurumlar ile gerçek/ tüzel kişilerin adres ile iş veya işlemlerinde adres standardına uymak zorunda oldukları öngörülmüştür (5490 Sayılı Kanun, m. 48/ 2).

ğın düzenlenmiştir. Bu düzenlemede, Türk Hukuku’nun aksine, e-tebligatın muhataba iletilmesinden itibaren ekstra süre tanınmamış; alıcı tarafından alındığı (e-posta adresine yüklendiği veya düştüğü) anda tebligatın yapıldığı kuralı öngörülmüştür (**Tüzüner**, s. 147).

⁶² Elektronik Tebligat Yönetmeliği Taslağı ve Genel gerekçesi için bkz. www.kgm.adalet.gov.tr (E.T. 22.11.2012).

⁶³ Bkz. Madde 2’ye ilişkin Hükümet Gerekçesi.

⁶⁴ Bkz. Tebligat Kanunu m. 10: *“Tebligat, tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılır. Şu kadar ki; kendisine tebliğ yapılacak şahsın müracaatı veya kabulü şartıyla her yerde tebligat yapılması caizdir (f. 1). (Ek fıkra: 11/01/2011-6099 S.K./3.mad.) Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır” (f. 2)”.*

⁶⁵ Bkz. Yönetmelik, m. 16.

⁶⁶ Bkz. RG. 29. 04. 2006, Sa. 26153. Konuya ilişkin olarak bu Kanuna dayanarak Bakanlar Kurulunca *Adres Kayıt Sistemi Yönetmeliği* çıkarılmış ve 15. 08. 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir (RG. 14. 12. 2006, Sa. 26377). Bunun dışında İçişleri Bakanlığınca çıkarılan bir de *Adres Kayıt Sistemi Uygulama Yönergesi* bulunmaktadır. Bu Yönerge ise 15. 08. 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Tebliğat Kanununun 10 uncu maddesine eklenen 2. fıkra ile tebligata ilişkin sorunların belki de en önemli kısmının çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Uygulamada özellikle gerçek kişilerin adreslerinin tam olarak tespit edilememesi sebebiyle, resmî işlemlerde ve bilhassa yargılama sürecinde gereksiz birçok tebligat yapılmakta, bu ise süreci oldukça uzatmakta, zaman, emek ve para harcanmasına yol açmaktadır. Hatta ülkemizde yargılama ile ilgili aksamaların en başında tebligat sorununun geldiği söylenebilir. Yapılan düzenlemeyle bu sorunun önemli ölçüde çözümlenmesi amaçlanmıştır. Daha önce, sağlıklı bir adres veri sistemi mevcut değilken, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunuyla günümüzde merkezî ve kapsamlı bir adres kayıt sistemi oluşturulmuş bulunmaktadır. Bu sistemden şu anda tüm kuruluşlar, kişisel veriler korunmak suretiyle yararlanabilmektedir. Adres kayıt sistemi, farklı bileşenlerle kontrol edilmekte ve güncellenmektedir. Bu sayede gerek Türkiye'de bulunan Türk vatandaşları ve yabancılar, gerekse yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının yerleşim yerleri kayıt altına alınmış bulunmaktadır. Hatta bu sistem içinde kişilerin yerleşim yeri adresleri yanında ikincil ve üçüncül adresleri de kayıtlı hale getirilebilmektedir. Kısaca, **artık bir kişinin adresinin bilinmemesi, çok düşük bir ihtimal olarak karşımıza çıkacaktır.** Bu sistemi düzenleyen 5490 sayılı Kanuna göre, yürütülecek iş ve işlemlerde bu sistemdeki adresin esas alınacağı da hükme bağlanmıştır. Yani, adres kayıt sistemindeki adresi kabul etmek hem fiilî hem de kanunî bir zorunluluktur⁶⁷.

Yapılan yeni düzenleme bakımından aşağıdaki sonuçlara ulaşılabilir:

i - Önce yine **bilinen (bildirilen) en son adrese**⁶⁸ tebligat yapılacaktır. Böylelikle, muhataba daha kolay ulaşılacak bir adres biliniyorsa oraya tebligat yapılması imkânı açık tutulmuştur. Burada olumlu bir sonuç alınmışsa, adres kayıt sistemindeki adrese tebligat yapmaya gerek yoktur⁶⁹.

ii- Ancak, tebligatın yapılmasını isteyen veya tebligatı çıkartan makamın **bildirdiği adresin, tebligata elverişli olmadığı anlaşılmaması ya da bu adrese tebligat yapılamaması hâlinde,** muhatabın 5490 sayılı Kanuna göre **adres kayıt sistemindeki adresi bilinen son adresi olarak kabul edilerek,** tebligat buraya yapılacaktır.

⁶⁷ Bkz. Madde 10'a ilişkin Hükümet Gerekçesi.

⁶⁸ Nüfus Hizmetleri Kanununda (m. 3/ 1-a), adres, "herhangi bir toprak parçası veya binanın coğrafi konumu ve işlevi açısından tanımlanması" olarak ifade edilmiştir.

⁶⁹ Aynı şekilde bkz. Akcan/ Ercan, s. 91.

Böylece **adres kayıt sistemindeki adres, kişinin resmî tebligat adresi olarak kabul edilmiştir.** Bu gerekçeler yanında, bir devlete vatandaşlık bağıyla bağlı olmak, aynı zamanda belirli yükümlülükleri de içermektedir. Bir vatandaşın adresini doğru bir şekilde bildirmesi ve kendisine ulaşılabilmesi önemlidir. Hiç kimse, adres değişikliğini bildirmemek suretiyle ihmali veya adresini belirsiz hâle getirecek kötü niyetli davranışlarıyla hak elde etmemelidir. Hukuk düzeni, kişinin açık ihmal veya kötü niyetini korumaz. Kaldı ki, yeni adres kayıt sistemi sadece beyana değil, aynı zamanda değişik bileşenlere göre adres tespiti ve doğrulaması yapmakta, kişinin resmî işlemlere esas olacak yerleşim yeri adresi başta olmak üzere, ikincil ve diğer adreslerini de kaydetmektedir. Şu anda tüm adres araştırmaları bu adres kayıt sistemi esas alınarak yapılmaktadır. **Adres kayıt sistemi dışında ayrıca bir adres araştırması yapılmayacaktır.** Bu açıdan, **adres kayıt sistemindeki adres, başkaca araştırma yapılmasını gerekli kılmayan son adres olarak kabul edilmiştir.** Bu durumda, ne tebligatı çıkartan merciin ne de posta memurunun başkaca bir adres araştırması yapmasına gerek bulunmamaktadır. Adres kayıt sistemiyle ilgili olarak yapılan bu düzenlemenin sonucu olarak gereksiz zaman, iş gücü ve maddî kaybın önüne geçmek için, bilinen adrese yapılan tebligatın karşılıksız kalması halinde adres kayıt sistemindeki adrese yapılan tebligatın geçerli sayılacağı kabul edilmiştir. Bu yeni düzenleme, tebligatla ilgili temel sorunların hukukî bakımdan önemli bir kısmını çözebilecek mahiyettedir.

iii- Çok zayıf bir ihtimal olmakla birlikte, **muhatabın adres kayıt sisteminde de bir adresi bulunmuyorsa**, bu durumda ancak o zaman adresi meçhul sayılarak, 28 inci maddedeki araştırmanın ardından **ilânen tebligat** yapılacaktır⁷⁰. **Yeni düzenlemeyle birlikte adres kayıt sisteminde bir adres mevcut olduğu sürece, adresin meçhul sayılması ve adres araştırması yapılması mümkün değildir.** Bu sebeple 28 inci madde hükmünün uygulanması oldukça istisnaî kullanılabilir bir hâl olacaktır⁷¹.

Şu halde, söz konusu düzenlemede **terditli bir tebligat süreci** öngörülmektedir. Şöyle ki, Tebligat Kanunu m. 10'da genel kural olarak ilgilinin bilinen son adresinde tebligat yapılması hususu kabul edilmiştir. Ancak bili-

⁷⁰ Adres kayıt sisteminde birden fazla adres varsa, adil yargılanma hakkı ve hukuki dinlenme hakkı gereğince, birden fazla, fakat sayısı birkaç olan adrese tebligat yapılmasında hukuki yarar olacaktır. Ancak bu adres sayısı onlarca ise, bir adres araştırması ile en doğrusu veya birkaç doğru adrese tebligat yapılması gerekecektir (Bkz. **Akcan/ Ercan**, s. 91).

⁷¹ Bkz. Madde 10'a ilişkin Hükümet Gerekçesi.

nen son adresin tebligata elverişli olmaması halinde tebligat adres kayıt sisteminde yer alan adrese yapılacaktır⁷².

Ülkemizde şu an itibariyle adrese dayalı nüfus sisteminin ne kadar etkin biçimde işlediği tartışmaya açıktır. Bu nedenle, kanımızca vatandaşların adresleri bu sisteme tam olarak girilmeden, sözünü ettiğimiz hükmün kabul edilmesi hak kayıplarına yol açacağından, yeni düzenlemenin (m. 10, f. 2) yayımı tarihinde yürürlüğe gireceğinin kabulü isabetli olmamıştır⁷³. Zira burada yürürlük bakımından bir geçiş süreci öngörülebilir ve Kanunun bu hükmünün yürürlüğü belli bir süre ertelenebilirdi.

D- Avukatın Bürosuna Yapılan Tebligat ile İlgili Tebligat Kanunu m. 11, f. 2 Hükmüne İlişkin Düzenleme (Vekile ve Kanuni Mümessile Tebligata İlişkin Ek)

6099 Sayılı Kanun m. 4 ile Tebligat Kanunu m.11 hükmünün birinci fıkrasından sonra gelmek üzere “*Avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatlar, resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılır*” şeklinde ikinci fıkra eklenmiştir.

⁷² Bkz. Madde 10’ a ilişkin Adalet Komisyonu Gerekçesi. Ayrıca Madde 10’ a ilişkin İlişkin Adalet Komisyonu Gerekçesinde şu hususlara değinilmektedir: “... 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 50 nci maddesinde yerleşim yeri adreslerinin tutulmasında kişilerin beyanının esas alınacağı hükme bağlanmış olduğundan, ilgilinin adres kayıt sistemine bir adres beyan etmediği takdirde “Bunun dışında başkaca bir adres araştırması yapılmaz” hükmünün madde metninden çıkarılmaması ve 28 inci madde uyarınca da bir adres araştırması yapılmadığı takdirde tebligatın yapılmasının imkansız hale geleceği sonucuna varılmışsa da başkaca adres araştırması yapılmaması hükmünün ilgilinin bilinen adresinin tebligata elverişli olmaması halinde adres kayıt sisteminde kayıtlı bir adres bulunması durumuna özgü bir düzenleme olması ihtimaline ilişkin olup, adres kayıt sisteminde de bir adres bulunmaması durumunda her halükarda 28 inci maddeye göre adres araştırması yapılacağından anılan hüküm metninden çıkarılmasa da aynı sonuca ulaşılabilecektir. Ancak uygulamada herhangi bir duraksamaya mahal verilmemesi amacıyla Tasarının çerçeve 3 üncü maddesi ile 7201 sayılı Kanunun 10 uncu maddesine eklenmesi öngörülen fıkranın son cümlesi madde metninden çıkarılmıştır”. Ayrıca karş. *Yönetmelik*, m. 16: “(1) Tebligat, öncelikle tebliğ yapılacak şahsın bilinen en son adresinde yapılır. Bilinen en son adresin tespitinde, tebliğ isteyen beyanı, muhatabın veya diğer ilgililerin bildirimleri ya da mevcut belgeler esas alınır. (2) Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığı anlaşılmaması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır. Ayrıca başkaca adres araştırması yapılmaz. 79 uncu maddenin ikinci fıkrasına göre renkli bastırılan tebligat zarfında, adresin muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi olduğu belirtilerek bu adrese tebligat yapılacağına dair meşruhata yer verilir”.

⁷³ *Akil*, s. 255.

Şu halde Tebligat Kanunu m.11 hükmünün son şekli şu şekildedir:

“(Değişik fıkra: 06/06/1985 - 3220/5 md.) Vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde tebligat vekile yapılır. Vekil birden çok ise bunlardan birine tebligat yapılması yeterlidir. Eğer tebligat birden fazla vekile yapılmış ise, bunlardan ilkinde yapılan tebliğ tarihi asıl tebliğ tarihi sayılır. Ancak, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun (yeni CMK’nın), kararların sanıklara tebliğ edilmelelerine ilişkin hükümleri saklıdır (f. 1).

(Ek fıkra: 11/01/2011-6099 S.K./4.mad.) Avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatlar, resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılır (f. 2).

Kanuni mümessilleri bulunanlara veya bulunması gerekenlere yapılacak tebligat kanunlara göre bizzat kendilerine yapılması icabetmedikçe bu mümessillere yapılır (f. 3)”.

Şu halde Tebligat Kanunu m. 11’e 6099 Sayılı Kanun ile eklenen düzenleme, yukarıda altı çizili olan m. 11, f. 2 hükmüdür. Eklenen bu fıkra hükmü, **avukat⁷⁴ tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatların, resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılacağını** düzenlemektedir⁷⁵.

Gerçekten, Tebligat Kanununda tebligatın yapılacağı zaman bakımından bir sınırlama mevcut değildir. Yani, yılın 365 günü, günün 24 saati, gece ve gündüz tebligat yapılabilir⁷⁶. Bir başka deyişle tebligatların resmi çalışma gün ve saatlerinde yapılması zorunluluğu yoktur⁷⁷. İşte yeni getirilen hüküm, avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatlar bakımından “resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılır” şeklinde bir istisnai düzenleme getirmiş olmaktadır.

⁷⁴ Bir görüşe göre, hükümde “avukat” yerine, vekil denilip, madde başlığı (Vekile ve Kanuni Mümessile Tebligat) ile uyum sağlanması gerekirdi. Bu nedenle hükmü, sadece avukatlar için düzenlenmiş bir madde olarak düşünmemek, vekil kavramı içinde kabul edilen dava takipçileri, dava vekilleri gibi kimseleri de buna dâhil etmek gerekir (Akcan/Ercan, s. 93). Ancak kanımızca Tebligat Kanununun 11. maddesinin diğer fıkraları için bu görüş doğrudur; ancak Teb. K m. 11/ 2 hükmünün uygulanması için, vekilin avukat olması şarttır. Benzer yönde bkz. Hanağası/ Özekes, s. 95.

⁷⁵ Karş. Yönetmelik, m. 18/ 1: “Vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde tebligat vekile yapılır. Vekile bürosunda yapılacak tebligat, resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılır”

⁷⁶ Muşul, Timuçin, Tebligat Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası, İstanbul 2008, s. 55; Akcan/ Ercan, s. 93.

⁷⁷ Resmi tatil günlerinde tebligat yapılabileceğine ilişkin olarak bkz. Teb. K. m. 33; Yönetmelik, m. 55.

Resmi çalışma gün ve saatlerinde tebligat yapılması yönünde bir düzenleme olmaması, uygulamada belirtilen zaman dilimlerinin dışında da tebligat yapılmasına neden olmakta ve avukatların resmi tatil gün ve saatlerinde genellikle işleri idame ettirdikleri yerde bulunmamaları nedeniyle hak kayıplarının oluşmasına neden olmaktadır. Vekil aracılığıyla takip edilen işlerde asıl tarafa tebligat yapılamaması⁷⁸ ve resmi tatil gün ve saatleri dışında vekillerin de işlerini idame ettirdikleri yerde bulunmamaları/ bulunamamaları mümkündür. İşte yeni düzenleme, bu ihtimali göz önünde bulundurmuş ve avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatların resmi çalışma gün ve saatlerinde yapılmasının sağlanması amacıyla bu maddeye ikinci fıkra eklenmiştir⁷⁹.

Buna karşılık Tebligat Kanunu'nun "*Vekillerin Yekdiğerine Tebligat Yapması*" kenar başlıklı 38. maddesi bakımından durumun ne olacağı hususu tartışılabilir. Zira Tebligat Kanunu m. 38'e göre⁸⁰ "*Vekil vasıtasıyla takibedilen davalarda, vekiller makbuz mukabilinde yekdiğerine tebligat yapabilirler*". Bu, tebligatın yapılma şekli bakımından "doğrudan doğruya yapılan tebligat" olup⁸¹, aynı zamanda avukatın "tebligat yapabilme hakkını (yetkisini)" oluşturur⁸². Bu şekilde yapılan tebligat, avukatların yaptıkları görev nedeniyle sahip oldukları ayrıcalıklı bir durumu yansıtan bir düzenleme olarak karşımıza çıkmakta⁸³ ve bu hükümlerle zaman kaybına engel olunması amaçlanmaktadır⁸⁴. Bu şekilde yapılan tebligat, PTT aracılığıyla yapılan tebligatın hüküm ve sonuçlarını doğurmaktadır⁸⁵. Bu şekilde tebligat yapıl-

78 Bkz. Yönetmelik, m. 18/ 1. Ayrıca bkz. 16. HD. 1. 2. 2001, 124/ 248 (Kazancı İçtihat Bilişim Bankası).

79 Bkz. Madde 4'e ilişkin Hükümet Gerekçesi.

80 Ayrıca karşı. Yönetmelik m. 60: "*Vekil vasıtasıyla takip edilen davalarda, vekil, makbuz karşılığında diğer vekile tebligat yapabilir*".

81 **Moroğlu/ Muşul**, s. 47; **Ruhi**, s. 41; **Hanağası/ Özekes**, s. 91- 92; **Deliduman**, s. 33.

82 **Güner, Semih**, Avukatlık Hukuku, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara 2011, s. 297; **Sungurtekin Özkan, Meral**, Avukatlık Mesleği, Avukatın Hak ve Yükümlükleri, HMK, BK, TK ve MK Dikkate Alınarak Güncellenmiş ve Yenilenmiş 3. Baskı, İzmir 2012, s. 374- 375. Ayrıca belirtmek gerekir ki, Teb. K m. 7/ a, f. 1'de yer alan elektronik tebligata ilişkin olarak " Tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebligat yapılabilir" şeklindeki hüküm, avukatlar için de uygulanır. Zira maddedeki kişi bir avukat da olabilir ve bu şekilde işlemler çok daha hızlı gerçekleştirilebilir (**Sungurtekin Özkan**, s. 375).

83 **Güner**, s. 297; **Ruhi**- Tebligat Hukuku, s. 843.

84 **Ruhi**- Tebligat Hukuku, s. 843.

85 **Güner**, s. 299.

dığı makbuz vasıtasıyla ispatlanacağı ve makbuz tarihi tebliğ tarihi sayılacağı için⁸⁶, kanımızca mesleki dayanışma bakımından, avukatların makbuz karşılığı birbirlerine yapmış oldukları tebligatlarda, resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılması zorunluluğu bulunmamalıdır. Ancak elbette tebligat yapılacak avukatın resmi çalışma gün ve saatleri dışında tebligata zorlanmaması, eğer rızası varsa bu şekilde tebligata imkân tanınması daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

E- Tebligat Kanunu m. 21, f. 2 Hükmüne İlişkin Düzenleme (Tebliğ İmkânsızlığı ve Tebellüğden İmtinaya İlişkin Maddeye Yapılan Ek)

Tebliğ Kanunu'nun "Tebliğ İmkânsızlığı ve Tebellüğden İmtina" kenar başlıklı olan 6099 sayılı Kanunun 5. Maddesi ile Tebligat Kanununun 21 inci maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere ikinci fıkra eklenmiş, değişik yeni düzenlemesinden sonraki metnin tümü şu şekilde olmuştur:

*"(Değişik madde: 06/06/1985 - 3220/7 md.) Kendisine tebligat yapılacak kimse veya yukarıdaki maddeler mucibince tebligat yapılabilecek kimse-lerden hiçbiri **gösterilen adreste bulunmaz veya tebellüğden imtina ederse**, tebliğ memuru tebliğ olunacak evraki, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına **imza mukabilinde teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırmakla beraber, adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır (f. 1).***

*(Ek fıkra: 11/01/2011-6099 S.K./5.md.) Gösterilen adres muhatapın **adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evraki, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder⁸⁷ ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır (f. 2).***

Ek fıkra: 19/03/2003 - 4829 S.K./5. md.) Muhtar, ihtiyar heyeti azaları, zabıta amir ve memurları yukarıdaki (Değişik ibare: 11/01/2011-6099

⁸⁶ Afşaroğlu, s. 50.

⁸⁷ Bkz. Yönetmelik, m. 31.

S.K./5.mad.) fıkralar uyarınca kendilerine teslim edilen evrakı kabule mecburdurlar (f. 3)”.

Görüldüğü üzere, 6099 sayılı Kanun m. 5 ile getirilen düzenleme Tebligat Kanununun 21 inci maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere eklenen ve yukarıda belirtilen ikinci fıkradır. Ayrıca yeni düzenlemede, mevcut ikinci fıkrada yer alan “fıkra” ibaresi “fıkralar” olarak değiştirilmiştir. Zira önceden iki fıkra hüküm olması ve ikinci fıkra hükmünde ise üstte bulunan fıkraya yollama yapılması doğru olmuş; ayrıca yeni düzenlemede eklenen 2. fıkra ile fıkra sayısının üçe çıkarılması nedeniyle bu değişikliğin yapılması gerekmiştir.

Tebligat Kanununun 21 inci maddesi çok sık uygulanan bir hükümdür. Bu maddede, muhatap veya kendisine tebliğ yapılabilecek kimselerden hiç-biri tebliğ adresinde bulunmaz veya bulunduğu hâlde tebellüğden imtina ederse, hangi yolun izleneceği belirtilmiştir. Bu durumda **m. 21 birinci fıkradaki** yol izlenerek tebligat yapılacaktır⁸⁸.

Şu halde, tebliğ imkânsızlığı veya tebellüğden imtina (kaçınma) durumunda yapılması gereken işlemlerin sırası değişmemiş; buna karşılık eklenen 2. fıkrayla, adres kayıt sistemindeki adrese tebligat yapılması hâlinde izlenecek yöntem belirtilmiştir. Zira 6099 Sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde yapılan değişiklikle birlikte, bilinen en son adrese çıkartılan tebligattan sonuç alınamazsa, adres kayıt sistemindeki adres esas alınacak, başkaca araştırma yapılmadan tebligat o adrese yapılacaktır. Böyle bir durumda, muhatabın adresi, adres kayıt sisteminde görülmek ve kaydedilmekle birlikte, kendisi o adreste hiç bulunmaz ya da sürekli şekilde o adresten ayrılmış olursa, tebliğ memurunun evrakı iade etmemesi, Tebligat Kanunu'nun yukarıda belirtilen işlemlerin sırasını gösteren 21. maddeye göre tebliğ işlemlerini yapması gereklidir. Zira adres kayıt sistemindeki adres, nihaî adres olarak kabul edilecektir. Muhatap adresini değiştirmişse, bu değişikliği belirli bir süre içinde ilgili mercilere bildirmek zorundadır⁸⁹.

Ayrıca yeni düzenlemeye göre, adres kayıt sistemine çıkartılacak tebliğ evrakında, tebliğin, "adres kayıt sistemi"ndeki adrese çıkartıldığının açıkça belirtilmesi gerekmektedir⁹⁰. Böylece tebliğ memuru, yapacağı tebligatın bu çerçevede bir tebligat olduğunu bilerek hareket edecektir. Böyle bir durumda muhatabın adres kayıt sistemindeki adresinde oturmamış olduğu veya sürekli

⁸⁸ Bkz. Madde 5'e ilişkin Hükümet Gerekçesi.

⁸⁹ Bkz.ve karş. Madde 3'e ilişkin Hükümet Gerekçesi.

⁹⁰ Bkz. Yeni Teb. K. m. 23/ 8 no'lu bent.

olarak ayrıldığı tespit edildiğinde, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza mukabilinde teslim ederek tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırılacaktır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılacaktır. Bu durumda, Kanunun Hükümet gerekçesinden de anlaşıldığına göre, 1. fıkradaki, “komşu, kapıcı ya da yöneticiye haber verme zorunluluğu” yoktur. Böylelikle, eklenen bu fıkrayla (f. 2), muhatabın gerçek adresini ilgili mercilere bildirmemesi durumunda, adres araştırması yapma zorunluluğu ortadan kaldırılmaktadır⁹¹. Bu durumda, “komşu, kapıcı ya da yöneticiye haber verme zorunluluğunun bulunmadığına ilişkin” olarak Hükümet Gerekçesinde yer alan bu ifade eleştirilebilir. Zira tebligatın komşu, kapıcı ya da yöneticiye haber verilmesinin zorunlu olmaması, tebligat yapılacak olan ilgilinin muhtemel hak kayıplarına yol açabilir. Bu nedenle eski düzenlemenin daha isabetli olduğunu söylemek mümkündür⁹².

F- Tebliğ Mazbatasında Yer Alması Gereken Hususlarla İlgili Olarak Tebligat Kanunu m. 23 Hükümüne İlişkin Değişiklik

Tebliğ mazbatası, tebligatın kime, ne zaman ve nasıl yapıldığını veya neden yapılamadığını gösteren ve Yönetmeliğe ekli örnek formlara uygun olarak düzenlenen tebliğ evrakının kapalı zarf dışındaki ekli kısmıdır. Bu anlamda tebliğin mazbata ile tevsik edildiği söylenebilir⁹³. Tebliğ mazbatası

⁹¹ Bkz. Madde 3'e ilişkin Hükümet Gerekçesi.

⁹² Bkz. **Akil**, s. 257. Ayrıca belirtmek gerekir ki, Tebligat kanunu m. 21'deki yeni düzenlemede, muhatap yerine tebligatı alabilecek kişiler dışındakilerin muhatabın adresinden geçici olarak ayrıldığına ilişkin beyanları üzerine nasıl işlem yapacağı hususu belirsiz olup, bu konuda boşluk mevcuttur. Bu nedenle esasen, maddede muhatap yerine tebligatı alma yetkisi olmayanların beyanlarının Tebligat Kanunu m. 20 kapsamında değerlendirilmesi uygun olacaktır. Bir başka deyişle, kapıcı, komşu, yönetici ve sair kimselerin; muhatabın tevziat saatlerinden sonra adresine döndüğüne dair beyanına istinaden 21. maddeye göre tebligat yapılabilirse; bu kişilerin, muhatabın geçici olarak adresinde bulunmadığına dair beyanlarına da itibar edilerek 20. maddenin uygulanması da mümkün olmalıdır (Bkz. **Sütçü, Nezih**, Adli Tebligata İlişkin Sorunlar, İBD, 2006/ 5, s. 1995; aynı yönde bkz. **Akil**, s. 257- 258). Hatta doktrinde ileri sürülen bir görüş, ilgili ya da adına kendisine tebligat yapılacak bir kimse, adreste bulunmakla birlikte tebellüğden imtina ediyorsa, tebliğ memurunun, tebliğ evrakını muhatap veya muhatap yerine, adına kendisine tebligat yapılabilecek kişilerin ayaklarının önüne bırakmak suretiyle tebligat yapması ve bu durumu tebliğ mazbatasına yazmasının daha isabetli olduğu, şeklindedir (**Ruhi-Tebligat Hukuku**, s. 430; aynı yönde **Akil**, s. 258).

⁹³ **Deliduman**, s. 141- 142; ayrıca bkz. **Yılmaz/ Çağlar**, s. 652. Tebliğ mazbatalı zarfın içeriği hakkında bkz. Yönetmelik, m. 73, örnek no. 4.

olarak, alelade bir kağıt kullanılmayıp, bu konuda bastırılmış bulunan matbu kağıtlar kullanılır⁹⁴. Bilindiği gibi, tebliğ mazbatasına ilişkin Tebligat Kanunu m. 23 hükmü, mazbatanın içermesi gereken hususları saymıştır. Söz konusu bu hükümde mazbatanın; tebliği çıkaran merciin adını; tebliği isteyen tarafın adını, soyadını ve adresini; tebliğ olunacak şahsın adını, soyadını ve adresini; tebliğin mevzuunu; tebliğin kime yapıldığını ve tebliğ muhatabından başkasına yapılmış ise o kimsenin adını, soyadını, adresini ve 22 nci madde gereğince tebellüğe ehil olduğunu; tebliğin nerede ve ne zaman yapıldığını; tebliğ evrakı kime verilmiş ise onun imzası ile tebliğ memurunun adı, soyadı ve imzasını içermesi gerektiği belirtilmiştir.

İşte 6099 Sayılı Kanun, bu belirtilen hususlara ilaveten (7) no'lu bentte yer alan "yapıldığını" ibaresi "yapıldığını, adreste bulunmama" şeklinde değiştirilmiş, ayrıca (8) numaralı bent eklenmiştir.

Mazbatanın içermesi gereken hususları düzenleyen yeni hükme göre; yukarıda belirtilen hususlara ilaveten şu iki hususun da mazbatada bulunması gerekecektir⁹⁵. Bunlar;

i- 21 inci maddedeki durumun tahaddüsü (meydana gelmesi) halinde bu hususlara ilişkin muamelenin (Değişik ibare: 11/01/2011-6099 S.K./6.mad.) yapıldığını, adreste bulunmama ve imtina için gösterilen sebebi (Teb. K. m. 23, b. 7; Yönetmelik, m. 35/ 1- f),

ii- (Ek bent: 11/01/2011-6099 S.K./6.mad.) Tebligatın adres kayıt sistemindeki adrese yapılması durumunda buna ilişkin kayıttır (Teb. K. m. 23, b. 8; Yönetmelik, m. 35/ 1- g)

⁹⁴ **Yılmaz/ Çağlar**, s. 652; **Hanağası/ Özekes**, s. 106; ayrıca bkz. Adalet Bakanlığı'nın 12.11.1959 tarih ve 78/ 25- 20659 sayılı Genelgesi (**Yılmaz/ Çağlar**, s. 652, s. 652, dn. 3).

⁹⁵ Bkz. Madde 6'ya ilişkin Adalet Komisyonu Gerekçesi: "Tasarımın çerçeve 5 inci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen Tebligat Kanununun 23 üncü maddesine aynı Kanunun 21 inci maddesinin uygulanabilmesinin sağlanması ve tebliğ memurunun tebligat için gittiği adresin adres kayıt sisteminde kayıtlı adres olduğunu bilmesi gerektiğine binaen tebliğ mazbatasında yer alan unsurlara "tebligatın adres kayıt sistemindeki adrese yapılması durumunda buna ilişkin kaydı" unsurunun da eklenmesi amacıyla bent eklenmiş ve eklenmesi öngörülen bent redaksiyona tabi tutulmak suretiyle sekiz numaralı bent olarak düzenlenmiş, diğer bent numarası buna göre teselsül ettirilmiş ve madde belirtilen değişiklik doğrultusunda ve yapılan teselsül neticesinde çerçeve 6 ncı madde olarak kabul edilmiştir". Tebliğ mazbatasında bulunması gereken bilgiler ve tebliğ mazbatası düzenlenmesi için ayrıca bkz. Yönetmelik, m. 35; **Deliduman**, s. 142- 146.

G- Siyasi Temsilcilik Aracılığıyla Yabancı Ülkedeki Türk Vatandaşlarına Tebligata İlişkin Tebligat Kanunu m. 25/ a Hükümüne İlişkin Düzenleme

Öncelikle şu hususu belirtmek gerekir ki, “Siyasi Temsilcilik Aracılığıyla Yabancı Ülkedeki Türk Vatandaşlarına Tebligat” kenar başlıklı Tebligat Kanunu m. 25/ a hükmü⁹⁶, 19. 03. 2003 tarih ve 4829 sayılı Kanunla getirilen bir düzenlemedir. Zira 4829 sayılı Kanun (m. 8), Tebligat Kanununun 2 inci maddesinin 2. fıkrasını yürürlükten kaldırmış ve Kanuna 25/ a hükmünü eklemiştir. Daha sonra ise 2011 yılında 6099 sayılı Kanunla (m. 7) 25/ a maddesine son (beşinci) fıkra eklenmiştir. Eklenen bu hükme göre; “*Bu maddeye göre kazaî merciler tarafından çıkarılacak tebligatta, tebliğ evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluguna gönderilebilir*”.

Şu halde bir bütün olarak 25/ a maddesine bakmak yararlı olacaktır:

“Madde 25/a - (Ek madde: 19/03/2003 - 4829 S.K./8. md.)

Yabancı ülkede kendisine tebliğ yapılacak kimse Türk vatandaşı olduğu takdirde tebliğ o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslugu aracılığıyla da yapılabilir.

Bu halde bildirim Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslugu veya bunların görevlendireceği bir memur yapar.

Tebliğin konusu ile hangi merci tarafından çıkarıldığı bilgilerinin yer aldığı ve otuz gün içinde başvurulmadığı takdirde tebliğin yapılmış sayılacağı ihtarını içeren bildirim, muhataba o ülkenin mevzuatının izin verdiği yöntemle gönderilir.

Bildirimin o ülkenin mevzuatına göre muhataba tebliğ edildiği belgelenildiğinde, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluguna başvurulmadığı takdirde tebligat otuzuncu günün bitiminde yapılmış sayılır. Muhatap Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluguna başvurduğu takdirde tebliğ evrakını almaktan kaçınırsa bu hususta düzenlenecek tutanak tarihinde tebliğ yapılmış sayılır. Evrak bekletilmeksizin mercisine iade edilir.

(Ek fıkra: 11/01/2011-6099 S.K./7.md.) *Bu maddeye göre kazaî merciler tarafından çıkarılacak tebligatta, tebliğ evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluguna gönderilebilir”.*

⁹⁶ Ayrıca bkz. Yönetmelik, m. 43.

Şu halde; bugüne kadar yurt dışı temsilciliklerine gönderilen tebligat Adalet Bakanlığı aracılığıyla yapılmasına karşılık, maddeye eklenen yeni fıkrada bu hususta kolaylık getirilmiştir⁹⁷. Böylece yeni getirilen düzenleme ile Türk vatandaşları bakımından, Adalet Bakanlığının aracılığı olmadan, doğrudan ilgili siyasi temsilciliğe tebligatın gönderilmesi usulü kabul edilmiştir. Zira Adalet Bakanlığının aracılığı sadece şekli hususların incelenmesi ile ilgilidir. Bu inceleme yargı organınca yapıp tebliğ evrakı gönderilebilecek, böylece hem zaman hem de para kaybı önlenecektir. Ayrıca, Türk yargı organının yine Türk vatandaşı olan taraf için doğrudan Türk temsilciliğini kullanarak tebligat yapması hiçbir sakınca doğurmayacak, bilakis birçok yarar sağlayacaktır. Ayrıca, çok özel durumlarda, ilgili yargı organının Adalet Bakanlığı aracılığıyla temsilcilik üzerinden tebligat yaptırması bazen gerekli olabilir. Bu gibi istisnai durumlarda da bir sakıncanın ve boşluğun doğmaması için, hüküm emredici şekilde düzenlenmemiş, "gönderilebilir" ifadesi kullanılarak bu ihtimal de açık tutulmuştur. Böylece, gerektiğinde yargı organının ilgili temsilciliğe doğrudan değil, Adalet Bakanlığının aracılığıyla tebligatı ulaştırmasının önü de tamamen kapatılmamıştır⁹⁸.

Konuya ilişkin olarak Yönetmelik hükümlerine bakıldığında, Yönetmeliğin 38 inci maddesinde öncelikle "Yabancı ülkelerde bulunanlara tebligat" ile ilgili hüküm öngörülmüş; Yönetmeliğin 42. maddesinde "Yabancı ülkelerdeki Türk vatandaşı olmayanlara tebligat"⁹⁹ düzenlenmiş; son olarak ise 43 üncü maddesinde sadece Türk vatandaşları bakımından uygulanacak olan "Yabancı ülkelerde Türk vatandaşına yapılacak tebligata" yer verilmiş olmaktadır¹⁰⁰. Burada şu husus da belirtilmelidir ki, yurt dışındaki Türk vatandaşlarına¹⁰¹ doğrudan siyasi temsilcilik aracılığıyla yapılan tebli-

⁹⁷ Madde 7'ye ilişkin Hükümet Gerekçesi

⁹⁸ Madde 7'ye ilişkin Hükümet Gerekçesi. Bu hususun emredici olmadığına ilişkin olarak ayrıca bkz. **Akcan/ Ercan**, s. 97; **Akil**, s. 259.

⁹⁹ Ayrıca bkz. Yönetmelik, m. 38/ 2: "*Dışişleri Bakanlığının aracılığına gerek görülmeyen hallerde, tebligat evrakı bakanlıklarca doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliğine veya başkonsolosluluğuna gönderilebilir*". Ayrıca karşı. Yönetmelik, m. 42: "*Yabancı ülkede kendisine tebligat yapılacak kişi Türk vatandaşı olmadığı takdirde, tebligat o ülkenin yetkili makamı vasıtasıyla yapılır. Bunun için anlaşma veya o ülke kanunları müsait ise, o yerdeki Türkiye siyasi memuru veya konsolosu tebligat yapılmasını yetkili makamdandır*".

¹⁰⁰ Konuya ilişkin olarak bkz. ve karşı. **Yılmaz/ Çağlar**, s. 727- 729; **Muşul**, s. 92- 94.

¹⁰¹ Yabancılarla yapılacak tebligatlar bakımından Türkiye'nin 9.7.1971 tarih ve 1483 sayılı Kanunla (RG. 17.06.1972, Sa. 14218) uygun bularak katılmış olduğu 15. 11. 1965 tarihli Hukuki ve Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesi'nin 10 uncu maddesi özellikle göz önünde bulundurul-

gatlarda, yurt dışı tebligat gideri hariç olmak üzere masraf yatırılmasına gerek bulunmamaktadır. Aksi takdirde mahkemenin hatalı olarak istemi üzerine yatırılmış olan masrafın ilgisine iadesi gerekir¹⁰².

H- İlanen Tebligatın Elektronik Ortamda Da Yapılabilmesini Öngören Tebligat Kanunu m. 29/ Bent 1 Hükümüne İlişkin Düzenleme

İlanen tebligata ilişkin Tebligat Kanununun eski hükmünde, ilanın “*alاکالının ıtılaina en emin bir şekilde vasıl olacağı umulan ve varsa tebliğı çıkaran merciin bulunduğu yerde intişar eden birer gazetede yapılacağı*” hükme bağlanmıştı (Eski Teb. K. m. 29/ 1). Yeni Kanun ise yukarıdaki ifadeye ilave olarak, ilanen tebligatın “*ayrıca elektronik ortamda*” yapılacağına ilişkin bir düzenleme getirmiştir.

Şu halde 6099 Sayılı Kanunla değişik **Tebligat Kanunu m. 29/ 1** hükmüne ilişkin yeni düzenleme şu şekildedir:

“İlan suretiyle tebliğ, tebliğı çıkartacak merciin mucip sebep beyaniyle vereceğı karar üzerine aşağıdaki şekilde yapılır.

*1. İlan alakalının ıtılaina en emin bir şekilde vasıl olacağı umulan ve varsa tebliğı çıkaran merciin bulunduğu yerde intişar eden birer (Değişik ibare: 11/01/2011-6099 S.K./8.mad.) gazetede ve ayrıca elektronik ortamda yapılır”*¹⁰³.

Görüldüğü gibi, yapılan değişiklikle ilânen tebligatın elektronik ortamda yapılabilmesi mümkün hâle getirilmiştir. Burada ilânen tebligatın tamamen elektronik ortamda yapılması değil, diğer ilânen tebligat yöntemlerine ek bir şekilde düzenlenmesi kabul edilmiştir. Buna göre ilânen tebligatın, gazete yanında, ayrıca elektronik ortamda da yapılması gerekmektedir¹⁰⁴.

Aslında **ilânen tebligat farazî bir tebligattır**. Zira ilânı, muhatabın görüp görmeyeceğı, bu tebligattan haberdar olup olamayacağı meçhuldür. Bu sebeplerdir ki, ilânen tebligat, en son çare olarak ve araştırmalara rağmen

---

malıdır. Bkz. **Ruhi, Ahmet Cemal**, Türkiye’den Yurt Dışına Yapılan Tebligat, AÜEHFD, C. VII, Sa. 1- 2, Haziran 2003, s. 533 vd; ayrıca bkz. **Akil**, s. 259.

¹⁰² **Ruhi, Ahmet Cemal**, Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe İstemlerinde Masraf Gerektiren Durumlar, AÜEHFD, C. IX, Sa. 3- 4, 2005, s. 417- 418.

¹⁰³ Bkz. 6099 Sayılı Kanun m. 8: “7201 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan “ayrıca” ibaresi metinden çıkarılmış ve anılan bentte yer alan “gazetede” ibaresi “gazetede ve ayrıca elektronik ortamda” olarak değiştirilmiştir”.

¹⁰⁴ Madde 8’e ilişkin Hükümet Gerekçesi.

muhabata ulaşamama ihtimaline karşı düzenlenmiştir. Elektronik ortamda yapılacak ilânen tebligattan haberdar olma ihtimali, klasik yöntemlerle yapılan ilânen tebligata göre çok yüksektir. Bir kimsenin her gazeteyi okuması ya da her ilâna bakması mümkün değildir; ancak bir arama motorundan veya ilgili elektronik resmî ilân ortamına girerek ilânen tebligatı öğrenmesi mümkündür. Tüm bu yararları dikkate alındığında, klasik yöntemler yanında elektronik ortamda da ilânen tebligat yapılması kabul edilmiştir¹⁰⁵. Bu düzenleme ile, eski düzenlemeden farklı olarak gazete ile yapılan ilan ile yetinilmemiş, buna elektronik ortamda yapılan ilân da eklenmiştir. Böylelikle yeni düzenlenmenin, ilgilinin kendisine yapılan tebligatı daha kolay olarak öğrenebilmesinin yanı sıra, hukuki dinlenilme hakkının gerçekleşmesi bakımından isabetli olduğu söylenebilir¹⁰⁶.

Kanımızca getirilen bu yeni düzenleme, esasen elektronik tebligata ilişkin 6099 sayılı Kanunla değişik yeni Tebligat Kanunu m. 7/ a hükmünün doğal bir sonucudur. Zira elektronik tebligatı kabul eden kanun koyucunun, ilan tebligatında elektronik tebligat usulünü düzenlememesi büyük bir eksiklik olurdu. Bu nedenle, ilan tebligatın “*ayrıca elektronik ortamda*” yapılacağına ilişkin olarak getirilen bu düzenleme isabetli olmuştur. Zira gerekçe de belirtildiği gibi, elektronik ortamda yapılacak ilânen tebligattan haberdar olma ihtimali, diğer klasik yöntemlerle yapılan ilânen tebligata göre çok yüksektir. Ancak bu yöntemin diğer ilânen tebligat yöntemlerine ek olarak düzenlendiğini, bir başka deyişle ilânen tebligatın tamamen elektronik ortamda yapılmasının söz konusu olamayacağını unutmamak gerekir.

---

¹⁰⁵ Madde 8’e ilişkin Hükümet Gerekçesi.

¹⁰⁶ **Akil**, s. 260. Genel olarak tebligat yapılmasının hukuki dinlenilme hakkının bir unsuru olduğuna ilişkin olarak bkz. **Özkes, Muhammet**, Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, Ankara 2003, s. 86; **Pekcanitez, Hakan**, Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, Prof. Dr. Seyfullah Edis’e Armağan, İzmir 2000, s. 770; **Pekcanitez/ Atalay/ Özkes**, s. 227; **Erdoğan, Gülnur**, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Medeni Yargıda Adil Yargılanma Hakkı, Ankara 2011, s. 154- 155; **İnceoğlu, Sibel**, İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Adil Yargılanma Hakkı- Kamu ve Özel Hukuk Alanlarında Ortak Yargısal Hak ve İlkeler, Gözden Geçirilmiş 2. Bası, İstanbul 2005, s. 236 vd; **Yeşilova, Bilgehan**, Yargılama Diyalektiği ve Silahların Eşitliği, TBBD, 2010, Sa. 86, s. 62. Türk Hukukunda, taraflar yargılamadan ve yapılan işlemlerden mahkemenin bildirim sonucu haberdar olabilecekleri gibi, bizzat da bilgi edinebilirler. Tarafların mahkeme aracılığıyla bilgilendirilmeleri, bazı hallerde tebliğ, bazı hallerde tarafa bizzat bildirimle söz konusu olabilir (**Pekcanitez-** Hukuki Dinlenilme Hakkı, s. 770; **Özkes**, s. 95).

İ- Adres Değiştirmenin Bildirilmesi Mecburiyetine İlişkin Tebligat Kanunu m. 35, f. 2 ve 4 Hükümüne İlişkin Değişiklik ile Tebligat Kanunu m. 35, f. 5 (son) Hükümüne İlişkin Düzenleme

6099 sayılı Kanunun 9. maddesi ile, Tebligat Kanununun “Adres Değiştirmenin Bildirilmesi Mecburiyeti” kenar başlıklı m. 35 hükmü şu şekli almıştır:

“Kendisine veya adresine kanunun gösterdiği usullere göre tebliğ yapılmış olan kimse, adresini değiştirirse, yenisini hemen tebliğ yaptırmış olan kaza merciine bildirmeye mecburdur. Bu takdirde bundan sonraki tebliğler bildirilen yeni adrese yapılır (f. 1).

(Değişik fıkra: 11/01/2011-6099 S.K./9.md.) Adresini değiştiren kimse yenisini bildirmediği ve adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresi de tespit edilemediği takdirde, tebliğ olunacak evrakın bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına asılır ve asılma tarihi tebliğ tarihi sayılır (f. 2).

(Değişik fıkra: 19/03/2003 - 4829 S.K./11. md.) Bundan sonra eski adrese çıkarılan tebliğler muhataba yapılmış sayılır (f. 3).

(Değişik fıkra: 11/01/2011-6099 S.K./9.md.) Daha önce tebligat yapılmamış olsa bile, tüzel kişiler bakımından resmî kayıtlardaki adresleri esas alınır ve bu madde hükümleri uygulanır (f. 4).

(Ek fıkra: 11/01/2011-6099 S.K./9.md.) Daha önce yurt dışındaki adresine tebligat yapılmış Türk vatandaşı, yurt dışı adresini değiştirir ve bunu tebliğ çıkaran mercie bildirmez, adres kayıt sisteminden de yerleşim yeri adresi tespit edilemezse, bu kişinin yurt dışında daha önce tebligat yapılan adresine Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluga 25/a maddesine göre gönderilen bildirim adresine ulaştığının belgelendiği tarihten itibaren otuz gün sonra tebligat yapılmış sayılır (f. 5)”.

Bu hükümden hareketle, yapılan düzenlemelerle ilgili olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşmak mümkündür:

i- Öncelikle yeni düzenlemeden anlaşıldığı üzere, Teb. K. m. 35, f. 1 hükmü bakımından bir değişiklik yapılmamış, yani bu fıkra hükmü aynen muhafaza edilmiştir. şu halde; daha önce kendisine usulüne uygun şekilde tebligat yapılmış olan kimse, adresini değiştirdiğinde yenisini bildirirse, tebligat bu yeni adrese yapılacaktır.

ii- Teb. K. m. 35, f. 2’ye ilişkin olarak eski düzenlemeye göre *(Değişik 2. fıkra: 19. 03. 2003- 4829 S.K./ 11 md.)*¹⁰⁷; adresini değiştiren kimse, yenisini-

¹⁰⁷ Eski hükme ilişkin açıklamalar için bkz. **Yılmaz/ Çağlar**, s. 922 vd.

ni bildirmediği ve yeni adres tebliğ memurunca da tespit edilemediği takdirde, tebliğ olunacak evrakın bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına asılıyor ve asılma tarihi, tebliğ tarihi sayılıyordu. Yeni düzenleme ile, adresini değiştiren, ancak yeni adresini yargı organına bildirmeyen kişi, gerçek kişi ise, öncelikle adres kayıt sisteminde kayıtlı adresine tebligat yapılacaktır. Dolayısıyla, adres kayıt sistemi oluşturulduğundan, tebligat memurunun ayrıca adres araştırması yapması söz konusu olmayacaktır. Buna karşılık, gerçek kişiler bakımından adres kayıt sisteminde bir adresin bulunmaması çok zayıf bir ihtimaldir. Ancak zayıf da olsa, yeni düzenleme ile, bu ihtimalin gerçekleşmesi durumu da gözetilerek, tıpkı eski hükümde olduğu gibi, evrakın bir nüshasının eski adrese ait binanın kapısına asılacağı ve bunu da tebligat tarihi sayılacağı şeklindeki fıkranın geri kalan kısmı aynen muhafaza edilmiştir¹⁰⁸.

iii- Teb. K. m. 35, f. 4 hükmüne ilişkin yeni düzenleme, tüzel kişiler bakımından özel ve açık bir düzenleme getirmiştir. Tüzel kişilerin adreslerinin, bir sicil veya resmî kayıtla belirli olması sebebiyle meçhul olması düşünülemez. Bu nedenle **daha önce kendilerine tebligat yapılmamış olsa bile, tüzel kişiler bakımından resmî kayıtlardaki adreslerinin esas alınacağı ve bu madde hükümlerinin uygulanacağı** açıkça düzenlenmiştir¹⁰⁹.

iv- Teb. K. m. 35'e yeni eklenen **son fıkrada** ise, yurt dışında bulunan Türk vatandaşları bakımından 35 inci maddenin nasıl uygulanacağı hususu açıklığa kavuşturulmuştur. Bu düzenleme ile daha önce kendisine yurt dışında tebligat yapılan Türk vatandaşlarının da adres değişikliklerini ilgili yargı organına bildirmesi zorunluluğu kabul edilerek, bu değişiklik bildirilmediğinde nasıl bir yol izleneceği belirtilmektedir. Daha önce kendisine usulünce tebligat yapılan kimse adresini değiştirdiği halde bu değişikliği bildirmezse, önce adres kayıt sistemindeki adresine bakılacaktır. Çünkü yurt dışındaki Türk vatandaşları bakımından da adres kayıt sisteminde açık adres kaydı tutulması zayıf bir ihtimal de olsa, adres kayıt sisteminden de yerleşim yeri adresi tespit edilemezse, bu yurt dışında daha önce usulüne uygun şekilde tebligat yapılan adresine, Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslğunca Kanununun 25/a maddesine göre gönderilen bildirim adresine ulaştığının belgelenildiği tarihten itibaren otuz gün sonra tebligat yapılmış sayılacaktır. Bu yöntem, aynı zamanda Kanununun 25/a maddesindeki yöntemle uyumlu bir düzenleme olup, ortaya çıkacak belirsizlikleri gidereceği gibi, bu yolla ortaya çıkacak zaman ve para kaybının da önüne geçilmiş olacaktır. Konsoloslğunca Kanununun 25/a maddesine göre gönderilen bildirim adresine ulaştığının

¹⁰⁸ Karş. Madde 9'a ilişkin Hükümet Gerekçesi.

¹⁰⁹ Bkz. Madde 9'a ilişkin Hükümet Gerekçesi.

belge tarihten itibaren otuz gün sonra tebligat yapılmış sayılacaktır. Bu yöntem, aynı zamanda Kanunun 25/a maddesindeki yöntemle uyumlu bir düzenleme olup, ortaya çıkacak belirsizlikleri gidereceği gibi, bu yolla ortaya çıkacak zaman ve para kaybının da önüne geçilmiş olacaktır¹¹⁰.

J- Celse Esnasında veya Kalemde Tebligata İlişkin Tebligat Kanunu m.36'ya İlişkin Değişiklik

Tebligat Kanununun “Celse esnasında tebligat” kenar başlıklı eski düzenlemesi “*Celse esnasında davayı ait evrakın taraflara, müdahale veya vekillerine tevdi, tebliğ hükmündedir*” şeklinde bir hüküm içermekteydi. Bu hükmün amacının tebligatta kolaylık sağlamak olduğu belirtilebilir¹¹¹. Ayrıca tebliğden maksat ilgilinin o hususta bilgi edinmesini sağlamaktır. Bu nedenle duruşmada sırasında belgenin ilgili tarafa verilmesi ile amaca ulaşılmış olmaktadır¹¹². 6099 sayılı Kanunla (m. 10) değişik Tebligat Kanunu m. 36 ncı maddesi¹¹³ başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Celse esnasında veya kalemde tebligat:

MADDE 36 - Celse esnasında veya kalemde, soruşturmaya, davaya ya da takibe ait evrakın, taraflara, ilgili üçüncü kişilere, katılana¹¹⁴ veya vekillerine tutanağa geçirilmek suretiyle veya imza karşılığında, tebliğ konusu belirtilerek tevdi, tebliğ hükmündedir. Bu durumda ayrıca tebliğ mazbatası düzenlenmesi gerekmez ve masraf da alınmaz”.

Uygulamada sıkça başvurulmuş celse esnasında veya kalemde tebligat ucuz ve pratik bir yöntemdir. Böylece hukuki dayanağı olmayan uygulamadaki usul kanunlaşmış olmaktadır. Bu usulle tebligat yapılması halinde tebliğ mazbatası da düzenlemeyeceği gibi masraf da alınmayacaktır¹¹⁵. Bu şekilde;

¹¹⁰ Bkz. Madde 9'a ilişkin Hükümet Gerekçesi.

¹¹¹ Bkz. Eski Hükümün Hükümet Gerekçesi (Yılmaz/ Çağlar, s. 987).

¹¹² Yılmaz/ Çağlar, s. 987.

¹¹³ Aynı şekilde bkz. Yönetmelik, m. 58.

¹¹⁴ Kanımızca yeni düzenlemede “katılan” deyiminin kullanılması yerinde olmamıştır. Zira hukukumuzda “müdahale” terimi artık yerleşik bir terim haline gelmiştir. Kaldı ki, yeni HMK'da (m. 65 vd.) müdahale ve müdahil terimleri kullanılmıştır. Müdahil teriminin isabetli olduğuna ilişkin ifadeler ayrıca HMK Genel Gerekçesinde de rastlanmaktadır. Bkz. : “...Genel kabul görmeyen terimlere Tasarıda yer verilmemesine özen gösterilmiştir. Örneğin “bağımlı katılan” yerine, “fer’î müdahil”, “bağımsız katılan” yerine, “aslı müdahale” terimleri kullanılmıştır...” (Bkz. HMK- Genel Gerekçe)

¹¹⁵ Ayrıca bkz. Yönetmelik, m. 58.

tebligatın ikinci unsuru olan belgelendirme işleminden vazgeçildiği için, doğrudan doğruya tebligat hallerinden birini düzenleyen¹¹⁶ bu hükme ilişkin Anayasa Komisyonu Gerekçesine göre; "... (Kanunun) 36 ncı maddesine uygulamada zaman zaman taraf ve katılan sıfatına sahip olmayan üçüncü kişilere de celse esnasında veya kalemde tebligat yapılması gereken durumların ortaya çıkabilmesi ihtimaline binaen "tarafalara" ibaresinden sonra gelmek üzere "ilgili üçüncü kişilere", maddenin sonuna da "ve masraf da alınmaz." ibaresi eklenmiştir. Eklenen hüküm ve yapılan değişiklik çerçevesinde madde kabul edilmiştir. Böylece uygulamada celse esnasında veya kalemde soruşturmaya, davaya ya da takibe ait evrakın taraflara tevdi tebliğ hükmünde olmasına ve bu işlem için ayrıca bir tebligat masrafına gerek olmasına rağmen tebliğ masrafı yapılmış veya yapılacakmış gibi ayrıca tebligat masrafı talep edilmesi uygulamasının önüne geçmek amacıyla bu yönde bir değişiklik yapılması ve anılan hükmün eklenmesi Komisyonumuzca uygun görülmüştür...".

Burada şu hususu belirtmek gerekir ki, belgenin tevdi edildiği gün tebliğ tarihi sayıldığı için, süreler de bu tarihten itibaren başlayacaktır¹¹⁷.

Şu halde, yeni düzenleme ile getirilen yenilikleri şu şekilde belirtmek mümkündür:

i- Eski hükmün kenar başlığında "celse esnasında" tebligattan söz edildiği halde, yeni hükümde (m. 36) maddenin kenar başlığı "*Celse esnasında veya kalemde tebligat*" şeklinde değiştirilmiştir.

ii- Eski hükümde tebliğ hükmünde sayılacak sadece "davaya ait evraktan" söz edildiği halde, yeni düzenlemede isabetli olarak "*soruşturmaya, davaya ya da takibe ait evrak*" tan söz edilmiştir.

iii- Eski hükümde "*Celse esnasında davaya ait evrakın taraflara, müdahile veya vekillerine tevdi*"nden söz edildiği halde; yeni düzenlemede bu kişilere ilave olarak "*ilgili üçüncü kişilere*" tevdiinden de söz edilmiştir¹¹⁸.

iv- Eski hükümde celse esnasında tebligat durumunda "*tebliğ mazbatası düzenlenmesinin gerekip gerekmeyeceğine ve masraf alınıp alınmayacağına*" ilişkin bir ibare yoktu. Bununla birlikte, Yönetmelik ile yürürlükten kalkan Tebligat Tüzüğü'nün celse esnasında tebligatla ilgili tüzük hükmü-

¹¹⁶ Moroğlu/ Muşul, s. 47; Akil, s. 262.

¹¹⁷ Bkz. 9. HD. 25. 12. 1990, 5059/ 14304 (Yılmaz/ Çağlar, s. 988).

¹¹⁸ Yeni düzenlemede "vekil" terimi kullanılmıştır. Bunlara kanuni temsilcileri de ilave etmek gerekir. Çünkü kanuni temsilcilere de celse veya kalemde tebligat yapılabilir (Akcan/ Ercan, s. 101).

ne¹¹⁹ (Tüz. m. 56) yollama yapılan 59. maddesinde, celse esnasında tebligat- ta ayrıca tebliğ mazbatası tanzim edilmeyeceği düzenlenmişti. Yeni düzen- lemede (Tebligat K. m. 36, c. 2) ise, tıpkı Yönetmeliğin 58 inci maddesinde olduğu gibi, bu durumda masraf da alınmayacağı açıkça ifade edilmiştir. Sonuç olarak bu durum, yeni düzenlemede “*Bu durumda ayrıca tebliğ maz- batası düzenlenmesi gerekmez ve masraf da alınmaz*” (Teb. K. m. 36/ son cümle; Yönetmelik, m. 58/ son cümle) şeklinde ifade edilmiştir.

v- Eski hükümde, tebliğin bu şekilde yapıldığının tutanağa geçirilmesin- den veya imza karşılığında tevdiinden söz edilmemişti. Fakat doktrinde, eski hüküm bakımından da, celse esnasında tebliğin yapılıp yapılmadığı husu- sunda ileride çıkması muhtemel uyuşmazlıkları önlemek amacıyla, tebliğin bu şekilde yapıldığının mahkeme tutanağında belirtilmesi ve hatta belgenin taraflara verildiğinin onların imzaları alınarak belgelendirilmesinin uygun olacağına ilişkin görüşler söz konusu idi¹²⁰. Böylelikle doktrindeki görüşle- rin yeni düzenlemeye (gerek Kanun gerekse Yönetmeliğe) yansdığı söyle- nebilir.

K- Tapu İdarelerince Yapılacak Tebligatı Düzenleyen Tebligat Ka- nunu m. 49 Hükümüne İlişkin Düzenleme

Tebligat Kanununun tapu idarelerince yapılacak tebligatı düzenleyen 49. maddesi, 6099 sayılı Kanunun 11. maddesi ile değişikliğe uğramıştır. Eski düzenleme “Tapuda kayıtlı veya miras ...” şeklinde başlamasına rağmen, yeni düzenleme “Tapuda kayıtlı taşınmazların veya miras, ...” şeklinde ka- leme alınmıştır. Yeni hükme göre (Yeni Teb. K. m. 49): “*Tapuda kayıtlı taşınmazların veya miras, istimlak, cebrî icra veya mahkeme ilâmı ile ikti- sapta bulunan hak sahipleri, adreslerini ve değiştirdikleri takdirde yenisini, buldukları yerin tapu idaresine bildirmeye mecburdur. Davetiye veya tebliğ evrakı, bu suretle bilinen son adrese gönderilir. Hak sahiplerinin ad- res bildirmemeleri hâlinde adres kayıt sistemindeki adresleri tebligat adres- leri olarak kabul edilir*”. Şu halde yeni düzenlemede, adres kayıt sisteminin oluşturulması nedeniyle, ikinci fıkradaki adres belirsizliği ve ilanen tebligat ihtiyacı ortadan kalktığından eski düzenleme kaldırılmış ve hak sahibinin

¹¹⁹ Tebligat Tüzüğü de yürürlükten kaldırılmıştır. Bkz. Tebligat Tüzüğü'nün Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tüzük, m. 1: “20/8/1959 tarih ve 4/12059 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Tebligat Tüzüğü yürürlükten kaldırılmıştır” (RG. 7. 08.2012, Sa. 28377).

¹²⁰ **Yılmaz/ Çağlar**, s. 988. Ayrıca Adalet Bakanlığı'nın 1. 2. 1959 tarih ve 78/ 25- 20679 sayılı eski bir Genelgesinin yanı sıra, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun eski tarihli (15. 11. 1972; 718/ 916) bir kararı de bu yönde idi. Bkz. **Yılmaz/ Çağlar**, s. 988, dn. 3-4.

adresinin bilinmemesi halinde, adres kayıt sistemindeki adresin tebligat adresi kabul edileceği yönünde bir düzenleme getirilmiştir. Hâlbuki eski düzenlemede; tapuda adresi olmayan veya mevcut adresine tebligat yapılamayan ve tebliğ memurunca da yeni adresi tespit edilemeyen hak sahibine ilan suretiyle tebligat yapılacağı, ayrıca tapu idaresi tarafından ilanın bir nüshasının taşınmazın bulunduğu köy veya mahalle muhtarına, orada mutad olan şekilde ilan edilmek üzere tevdi edileceği ve bu şekilde yapılan sonuncu ilan tarihinden itibaren 15 günün dolmasıyla hak sahibine tebligat yapılmış sayılacağı öngörülmüştü¹²¹.

L- Diğer Hükümler

1- Tebligat Kanunu m. 60 Hükümüne İlişkin Düzenleme

6099 Sayılı Kanunla değişik Tebligat Kanununun “Yönetmelik” kenar başlıklı 60. maddesine ilişkin (yeni) düzenlemeye göre; “*Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar İçişleri, Maliye ve Ulaştırma bakanlıklarının görüşü alınmak suretiyle, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir*”. Böylece Kanunun 60 ıncı maddesi değiştirilerek Tebligat Tüzüğü yerine geçmek üzere bir yönetmelik hazırlanması öngörülmüştür¹²². Daha önce de belirtildiği üzere adı geçen yönetmelik, “Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik” adıyla, 25 Ocak 2012 tarih ve 28184 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış ve yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir¹²³.

2- Teknik Altyapının Kurulması ve Tüzük Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tebligat Kanununun Geçici 1. Maddesi Hükümü

6099 Sayılı Kanunla değişik Tebligat Kanunu Geçici Madde 1 hükmüne göre;

¹²¹ Taşınmazların vatandaşlar için taşıdığı ekonomik değer dikkate alınarak, hiç olmazsa adres kayıt sisteminde adresi bulunmayan ilgililer bakımından ilan suretiyle tebligat usulünden vazgeçilmesinin isabetli bir düzenleme olmadığı yönündeki görüş için bkz. **Akil**, s. 263. Eski düzenleme bakımından ayrıca bkz. **Yılmaz/ Çağlar**, s. 1022- 1024.

¹²² Tüzük çıkarmanın prosedürünün ağır olması nedeniyle Yönetmelik çıkarılmasının uygun görüldüğüne ilişkin olarak bkz. **Ruhi**- Tebligat Hukuku, s. 988.

¹²³ Bu konuda öncelikle bir tüzük çıkarılmasının vatandaşlara daha fazla hukuki güvence sağlayabileceğine ilişkin görüş için bkz. **Akil**, s. 263.

“Yeni Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü, elektronik ortamda yapılacak tebligatla ilgili her türlü teknik altyapıyı bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde kurarak faaliyete geçirir.

60 nci maddede belirtilen yönetmelik, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen altı ay içinde hazırlanır. Anılan yönetmelik yürürlüğe girene kadar Tebligat Tüzüğü'nün bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Mevzuatta, Tebligat Tüzüğüne yapılan atıflar 60 nci madde hükmü uyarınca çıkarılacak yönetmeliğe yapılmış sayılır.”

Bu hükme ilişkin Hükümet gerekçesinde şu ifadeler yer almaktadır: “Maddeyle, 60 nci maddede belirtilen **yönetmeliğin** bu Kanunun yayımını izleyen **altı ay içinde hazırlanması** ve anılan yönetmeliğin yürürlüğe konulmasına kadar Tebligat Tüzüğü'nün bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunması öngörülmekte ve mevzuatta **Tebligat Tüzüğüne yapılan atıfların yönetmeliğe yapılmış sayılması** hükme bağlanmıştır. Diğer taraftan, Kanunun amacına ulaşabilmesi için en önemli husus **elektronik ortamda tebligatın yapılabilmesi için teknik altyapının zamanında yerine getirilmesidir**. Kamu kurum veya kuruluşları ile kişiler arasında elektronik yolla yapılacak tebligatın hukuken ve teknik olarak güvenli ve geçerli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayan sistemin altyapısı PTT Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilecektir. Genel Müdürlüğe daha önce sistemi uygulayan uluslararası örneklerdeki tecrübe dikkate alınarak azamî **bir yıllık süre** verilmiştir. Böylece, hâlihazırda resmî tebligatı fizikî ortamda yapma görevi ve inhisarı olan PTT'ye, elektronik tebligat konusunda da bu görevi yürütmesi hususunda tekel olma hakkı verilmiştir”.

3- Yürürlükle İlgili Olarak Tebligat Kanununun 18. Maddesi Hükmü

6099 Sayılı Kanunla değişik Tebligat Kanunu Madde 18 hükmüne göre;

“Bu Kanunun;

a) 1 inci maddesiyle değiştirilen 7201 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde yer alan elektronik ortamda tebligata ilişkin hüküm yayımı tarihinden bir yıl sonra,

b) 2 nci maddesiyle 7201 sayılı Kanuna eklenen 7/a maddesinin sermaye şirketlerine elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu getiren ikinci fıkrası yayımı tarihinden iki yıl sonra, maddenin diğer fıkraları yayımı tarihinden bir yıl sonra,

c) 8 inci maddesi yayımı tarihinden dokuz ay sonra,

ç) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,
yürürlüğe girer”.

III- SONUÇ

Belirli hukuki işlemlerin, hukuki sonuçlarından etkilenmeleri amaçlanan kimselere yetkili makam tarafından veya onun aracılığıyla kanuni şekilde bildirilmesi ve bu bildirim aynı şekilde belgelenmesi işlemi olarak tanımlanan tebligat, iddia ve savunma hakkının önemli bir unsuru ve adil yargılanma hakkının bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda özellikle 6099 Sayılı “Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Tebligat Kanununda değişikliklerin yapılması, ardından Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 25 Ocak 2012 tarih ve 28184 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanması ve yayımı tarihinde yürürlüğe girmesi, bu konuda yeni hükümlerin tekrar gözden geçirilmesini gerektirmiştir.

Bu çerçevede öncelikle tebligatın yapılması kapsamında tebligatı çıkartmaya yetkili merciler konusunda yeni düzenlemeler yapılmış, elektronik tebligata ilişkin olarak Teb. K, m. 7/a hükmü öngörülmüş, bu hükümlerle sermaye şirketlerine elektronik yolla tebligat yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Elektronik iletişimin, klasik yöntemlere göre çok daha süratli ve çok daha az maliyetli bir iletişim yolu olması nedeniyle, elektronik tebligata ilişkin yeni düzenlemeleri takdirle karşılamak gerekir. Ancak gerek kişisel verilerin korunması, gerek bu konudaki alt yapı çalışmalarının ülke çapında tamamlanması ve gerekse elektronik yolla yapılan tebligatta tebligatın ulaşma anının ve tarihinin belirlenmesindeki sorunların çözümlenmesi ile, bu konuda yapılan eleştiriler en aza inecektir.

Bilinen adreste tebligat yapılmasına ilişkin Tebligat Kanunu m. 10, f. 2 hükmüne ilişkin yeni düzenleme, bilinen (bildirilen) en son adrese tebligat yapılacağını, ancak, tebligatın yapılmasını isteyen veya tebligatı çıkaran makamın bildirdiği adresin, tebligata elverişli olmadığına anlaşılması ya da bu adrese tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın 5490 sayılı Kanuna göre adres kayıt sistemindeki adresi bilinen son adresi olarak kabul edilerek, tebligatın buraya yapılacağını öngörmüştür. Böylece; adres kayıt sistemindeki adres, kişinin resmî tebligat adresi olarak kabul edilmiştir. Şu halde yeni düzenlemede adres kayıt sistemi dışında ayrıca bir adres araştırması yapılmayacaktır. Bu açıdan, adres kayıt sistemindeki adres, başkaca araştırma yapılmasını gerekli kılmayan son adres olarak kabul edilmiştir. Ayrıca çok zayıf bir ihtimal olmakla birlikte, muhatabın adres kayıt sisteminde de bir adresi bulunmuyorsa, bu durumda ancak o zaman adresi meçhul sayılarak,

28 inci maddedeki araştırmanın ardından ilânen tebligat yapılacağı belirtilmiştir.

Avukatın bürosuna yapılan tebligat ile ilgili Tebligat Kanunu m. 11, f. 2 hükmüne ilişkin düzenlemede, avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatlar, resmî çalışma gün ve saatleri içinde yapılacağı hükme bağlanmış, böylece avukat tarafından takip edilen işlerde, istisnai bir düzenleme getirmiştir. Ayrıca Tebligat Kanunu m. 21, f. 2 hükmüne ilişkin olarak tebliğ imkânsızlığı ve tebellüğden imtinayı düzenleyen maddeye ek yapılmış; siyasi temsilcilik aracılığıyla yabancı ülkedeki Türk vatandaşlarına tebligata ilişkin Tebligat Kanunu m. 25/ a hükmüne ilişkin olarak yeni getirilen düzenleme ile Türk vatandaşları bakımından, Adalet Bakanlığının aracılığı olmadan, doğrudan ilgili siyasi temsilciliğe tebligatın gönderilmesi usulü kabul edilmiştir.

Tebligat Kanunu m. 29/bent 1 hükmüne ilişkin düzenleme ile, ilânen tebligatın elektronik ortamda yapılabilmesi mümkün hâle getirilmiştir.

Teb. K. m. 35, f. 2'ye ilişkin olarak yapılan yeni düzenleme ile, adresini değiştiren, ancak yeni adresini yargı organına bildirmeyen kişi, gerçek kişi ise, öncelikle adres kayıt sisteminde kayıtlı adresine tebligat yapılacaktır. Dolayısıyla, adres kayıt sistemi oluşturulduğundan, tebligat memurunun ayrıca adres araştırması yapması söz konusu olmayacaktır. Ayrıca Teb. K. m. 35, f. 4 hükmüne ilişkin yeni düzenleme, daha önce kendilerine tebligat yapılmamış olsa bile, tüzel kişiler bakımından resmî kayıtlardaki adreslerinin esas alınacağı ve bu madde hükümlerinin uygulanacağını öngörmüş; Teb. K. m. 35'e yeni eklenen son fıkrada ise, yurt dışında bulunan Türk vatandaşları bakımından 35 inci maddenin nasıl uygulanacağı hususu açıklığa kavuşturulmuştur.

Celse esnasında veya kalemde tebligata ilişkin Tebligat Kanunu m.36'ya ilişkin değişik hüküm ise, celse esnasında veya kalemde, soruşturmaya, davaya ya da takibe ait evrakın, taraflara, ilgili üçüncü kişilere, katılana veya vekillerine tutanağa geçirilmek suretiyle veya imza karşılığında, tebliğ konusu belirtilerek tevdi, tebliğ hükmündedir. Bu durumda ayrıca tebliğ mazbatası düzenlenmesi gerekmez ve masraf da alınmaz" şeklinde kaleme alınmıştır. Tapu idarelerince yapılacak tebligatı düzenleyen Tebligat Kanunu m. 49 hükmüne ilişkin düzenlemeyle adres kayıt sisteminin oluşturulması nedeniyle, ikinci fıkradaki adres belirsizliği ve ilânen tebligat ihtiyacı ortadan kalktığından eski düzenleme kaldırılmış ve hak sahibinin adresinin bilinmemesi halinde, adres kayıt sistemindeki adresin tebligat adresi kabul edileceği yönünde bir düzenleme getirilmiştir.